

UMETNIŠKA MEDIACIJA KOT METODA ZA RAZMISLEK O SPOLU

POWER

Exploring Gender and
Power through/in Art

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Podpora Evropske komisije pri pripravi te publikacije ne pomeni podpore vsebini, ki odraža zgolj stališča avtorjev; Komisija ni odgovorna za kakršno koli uporabo informacij v tej publikaciji.

To delo se drži politike poštene uporabe. Poštena uporaba je pravno merilo, ki dovoljuje omejeno uporabo zaščitenega gradiva, ne da bi bilo za to potrebno dovoljenje imetnika teh pravic, na primer za izobraževalno ali informativno uporabo.

Zasnova delavnice za umetniško posredovanje na področju spola

KOLOFON

Zasnova delavnice za umetniško posredovanje na področju spola. Izobraževalno orodje za moderatorje_ke, umetniške pedagoge_inje in mlade.

Pričujoči izobraževalni material je s skupnimi močmi nastal v okviru projekta POWER (MOČ – KDO POTREBUJE OPOLNOMOČENJE? RAZISKOVANJE SPOLA IN MOČI PREK/V UMETNOSTI, Erasmus+ Project, 2020-2-FR02-KA205-017944) v koordinaciji De L'art et D'autre (DADAU) in Elan Interculturel iz Pariza v Franciji.

Vsak izmed partnerjev (CoW, DADAU, EARTDI UCM, ELAN in MOH) je pripravil 35-urno delavnico za mlade, kjer so ustvarili umetniška dela, na podlagi katerih so razpravljali o vprašanih, povezanih s spolom, močjo in opolnomočenjem. Zahvaljujemo se vsem mladim udeležencem_kam, ki so prispevali k delavnicam v Parizu, Ljubljani, Bariju in Madridu. Brez njih ne bi bilo pričujočega priročnika.

Avtorji prispevkov:

COW: Sara Šabec, Maja Hodošček

ELAN: Morgane Boidin, Elianor Oudjedi, Vera Varhegyi

DADAU: Julia Nyikos (koordinacija, urejanje)

UCM: Marián López Fdz. Cao, Maria Jose Ollero Alameda

MOH: Isabella Mileti, Eleonora Schulze-Battmann, Carlotta Camarda

Zasnova in moderiranje delavnic:

DADAU: Julia Nyikos, Camille Lesbros

UCM: Maria Jose Ollero Alameda, Azucena Vieites, Yera Moreno, Eva Garrido.

MOH: Carlotta Camarda

CoW: Maja Hodošček, Sara Šabec

ELAN: Morgane Boidin, Eloise Dubrana, Elianor Oudjedi

Likovna zasnova priročnika: Ana Cebrián

Grafično oblikovanje: Ana Cebrián. Carolina Peral

Naslovnica: Ana Cebrián.

Prevod in jezikovni pregled v jezikih projekta:

Angleški jezikovni pregled: Vera Varhegyi

Francoski jezikovni pregled: Julia Nyikos, Elianor Oudjedi

Francoski prevod: Julia Nyikos, Elianor Oudjedi

Italijanski jezikovni pregled: Eleonora Schulze-Battmann, Isabella Mileti

Italijanski prevod: Eleonora Schulze-Battmann

Slovenski jezikovni pregled: Sara Šabec, Iva Kovač

Slovenski prevod: Iva Jevtič

Španski jezikovni pregled: Marián López Fdz. Cao, María José Ollero

Španski prevod: Marian Alonso Garrido, Carolina Peral, Esteban López Medina, Marián López Fdz. Cao, Xiana Sotelo

© Copyright 2022. Vse pravice pridržane.

Založnik: Društvo za promocijo žensk v kulturi – Mesto žensk

Ljubljana, 2022

Elektronska izdaja

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 152679427

ISBN 978-961-95753-6-9 (PDF)

KAZALO

1. UVOD	6
2. STRUKTURA PETDNEVNIH DELAVNIC	7
3. KAKO VKLJUČITI SPOL V METODE UMETNIŠKEGA POSREDOVANJA?	12
4. VZPOSTAVLJANJE SMERNIC ZA VARNO IN USTVARJALNO UČNO OKOLJE	18
5. DEJAVNOSTI ZA USVAJANJE UMETNIŠKIH ORODIJ	22
-FEMZIN	22
-PAPIRNATE PLASTI	34
-PERFORMATIVNI SCENARIJI	48
-KOLAŽ	57
6. NASVETI ZA MODERIRANJE	68
7. OPAZOVALNE LESTVICE ZA OCENO DELA	70

1. UVOD

Kako z umetnostjo opolnomočiti mlade v odnosu do njihovega spola?

Likovna umetnost nam ponuja priložnost, da vizualno izrazimo teme, ki bi jih v pisni obliki veliko težje zaznali in razumeli. Vizualno premišljevanje sproži celovito zaznavo in nam omogoči da z enim pogledom zajamemo kompleksno sporočilo: vizualne hierarhije, barve, njihove odtenke, kombinacijo besedila in podobe, vrstni red, merila in razmerja. Uporaba vizualnih metafor in simbolov v naših možganih aktivira obe hemisferi, ki v eno povežeta naše zaznave, čustva in kognitivne kapacitete.

Po drugi strani pa je spol, ki je središčna os našega projekta, družbeni konstrukt, na podlagi katerega so v preteklosti ljudi hierarhizirali, kategorizirali, izobčevali in razslojevali. Temelji na strategijah podjarmljenja in subalternosti, včasih pretirane in spet drugič pomanjkljive reprezentacije. Skozi razgradnjo koncepta spola ter njegovo transgresijo, s tem, da ga postavimo na glavo, razbijemo na delce in se z njim igramo, da o njem premišljujemo kot o vrsti državljanstva, si lahko znova prisvojimo pojem, ki je povzročil toliko gorja in zatiranja ter odprto izrazimo vsa njegova protislovja.

Umetniška praksa in kreativni proces segata onkraj teoretskih debat in nam pomagata premišljevat o družbenih paradoksih s pomočjo podob. Namesto da bi jih zaprla, vprašanja razpeta ter ponujata priložnost za kreativne razprave in odkrivanje protislovij, dvomov in ambivalenc, ki presegajo utesnjujoče in izključujoče možnosti. Umetnost in umetniška praksa nam s svojimi danostmi odpirata prostor svobode, varnosti, možnosti in življenja, premagovanja notranjih in osebnih izzivov in sočasnega spreminjanja družbenih temeljev.

Pričujoči priročnik tako daje udeležencem_kam in moderatorjem_kam priložnost, da preizprašajo spol in njegove utesnjujoče identifikacije ter odpira prostor za razpravo, izpraševanje in odrekanje vlogam, zapovedim in prisilam.

Umetniško posredovanje s podobami iz družbenih medijev nam omogoči, da si jih prisvojimo in preobrnemo. Spodaj predstavljene »aktivne sestavine« so namenjene subverziji in transgresiji ter ju spodbujajo in podpirajo, prav tako pa tudi nenehno preizpraševanje in refleksijo, ki tvorita trajno os kritike v službi skupne dobrobiti.

Nekateri spodaj predstavljeni izdelki temeljijo na tehnikah družbenih gibanj, ki so si v preteklosti prizadevala destabilizirati krivične procese. Fanzin, pobuda univerze Complutense, ki sta jo dodatno razvili dve skupini iz našega strateškega zavezništva, ponuja nov pogled, kritičen do uveljavljenih kanofov. Še dlje gre »femzin« (feministični fanzin), ki zagovarja odkrito feminističen pristop, nastrojen proti patriarhatu in ekstraktivnim sistemom.

Izhajajoč iz metode Wernerja Morona, t.i. »resnične in domišljjske poti«, vsi predlogi razvijajo dejavnosti, ki preprečujejo simptome subalternosti ter stigmatizacijo in zlorabo skupin na osnovi tega, kako ženske in druge skupine opazujejo – in so opazovane. Umetniške dejavnosti, kot so kolaž, fotomontaža, uporaba šablon, cianotipija, in video pripoved, izhajajo iz resničnih sporočil v medijih, revijah, časopisih ter podobah vsakdanjega življenja in jih preobračajo: preizprašajo jih in preidejo. V jedru teh pobud tiči ironija, ki z analizo mehanizmov moči stremi k opolnomočenju in skuša razkriti, razčleniti in obsoditi globo ukoreninjene krivice.

2. STRUKTURA PETDNEVNIH DELAVNIC

Metode in dejavnosti, ki jih delimo z vami, so rezultat enotedenskih delavnic, izvedenih v štirih mes-
tih: Bariju, Ljubljani, Madridu in Parizu. Na delavnicah so mladi, pedagogi_nje in umetniki_ce skozi
različne umetniške pristope skupaj obravnavali_e pojem spola. Čeprav so imele drugačne fokuse in so
obravnavale različne umetniške oblike, so imele vse delavnice isto strukturo.

Sedem korakov pri tedenski delavnici:

1. Skupina
2. Določanje teme (resnična pot/domišljajska pot)
3. Umetniške tehnike (aktivna sestavina)
4. Ustvarjanje
5. Spremljanje in povratna informacija
6. Dokončano umetniško delo
7. Skupinska razstava

1. Skupina

©Elan Interculturel

Teden delavnice pričnemo z igrami za prebijanje ledu. Igre so ključno moderatorsko orodje za vzpostavljanje sproščenega vzdušja, ki pri udeležencih zmanjša napetost, običajno ob druženju v novi skupini ljudi. Obenem so priložnost za medsebojno spoznavanje (npr. igre, kjer se predstavimo, povemo, od kod smo, kaj nam je všeč in kaj nas motivira). Od prvega jutra naprej skupaj gradimo varen in ustvarjalno učno okolje (glej četrto poglavje) ter s tem vzpostavljamo skupna pravila, ki dajejo občutek varnosti in ugodja ter ustvarjajo »drzen« prostor, kjer si upamo spraševati, motiti in se učiti. V vsaki skupini so prisotna razmerja moči in družbene neenakosti, ki lahko vplivajo na motivacijo in dobrobit udeležencev, na primer, odnos med moderatorji_kami in udeleženci_kami. Pomembno je, da se skupina zaveda razlik in neenakosti, jih skupaj ubesedi in predlaga skupna pravila, ki v skupini vzpostavijo ravnovesje in pravičnost.

2. Določanje teme (resnična pot/domišljajska pot)

Da bi se izognili ustvarjalni blokadi, je pomembno, če umetniškemu ustvarjanju pristopimo z določeno temo. Posameznikom_cam smo pomagali odkriti lastno temo s pomočjo metode resnična pot/domišljajska pot, ki jo je utemeljil umetnik Werner Moron in ki smo jo priredili za vprašanja spola. Pri metodi izhajamo iz lastnih izkušenj in jim dodamo domišljajski element, ki pripoved opolnomoči: če ste doživeli nasilje na podlagi spola ali diskriminacijo, je to priložnost za kreativno ustvarjanje alternativne pripovedi in za ponovno prisvajanje svoje zgodbe. S to metodo lahko tudi problematiziramo osebno izkušnjo in iz nje izluščimo bolj splošno vprašanje ter s tem pogovor z osebne ravni prenesemo na družbeno in sistemsko raven.

3. Umetniške tehnike

Bistvo naše metode je, da udeležence_ke seznanimo z umetniškimi tehnikami in jim omogočimo, da jih čim bolj neodvisno uporabljajo. Delujemo kot kuharski tečaj: skupini predstavimo sestavine in recepte in jim omogočimo, da skuhamo svojo sanjsko jed. Vzamemo si dovolj časa, da jih naučimo osnovnih potez posamičnih umetniških praks in jih skupaj poimenujemo ter izvajamo kratke vaje, s katerimi usvojimo njihove tehnične elemente.

4. Ustvarjanje

V procesu ustvarjanja se združita naše mojstrstvo umetniških tehnik in izraz izbrane teme. Preden začnemo, preverimo, da imajo vsi v skupini svojo temo in da so bolj ali manj usvojili prvine izbrane tehnike.

Nekaj nasvetov, kako pomagati udeležencem_kam med fazo ustvarjanja:

- Postavite meje: časovne in umetniške omejitve bodo vzpostavile okvir, ki bo udeležence_ke navdal z gotovostjo, obenem pa bo dovolj fleksibilen v primeru, da se jih prekorači. Ustvarjalne omejitve bodo obenem vzpostavile koherenco med izdelki v skupini, posledično pa bo vizualno smiselno povezana tudi sama skupinska razstava.
- Ustvarjalno dejavnost razdelite na progresivne korake in vodite udeležence_ke s pomočjo strukturiranih, natančnih in stopnjujočih se navodil. Na primer, ko izdelujete kolaž, udeležence_ke najprej prosite, da kolaž naredijo iz kombinacije treh podob; pri drugem koraku jih prosimo, naj za kolaž izberejo spremljevalno besedilo, pri zadnjem pa jih povabimo, naj premislijo o samo kompoziciji podobe in besedila.
- Bodite na voljo udeležencem_kam, ki imajo blokado, trpijo za pomanjkanjem samozavesti ali pa se počutijo izgubljeno. Vaša podpora in podpora skupine sta gonilni sili kolektivnega ustvarjalnega procesa.

5. Spremljanje in povratne informacije

Na začetku petdnevne delavnice se bodo udeleženci_ke lotili ustvarjanja svojega umetniškega dela, mogoče celo več del. Nekateri_e bodo zlahka delali povsem samostojno, drugi_e pa bodo potrebovali bolj pozorno spremljanje: to je povratna informacija. V tej fazi je naš pristop nekoliko manj strukturiran, vendar bo večina udeležencev_k kljub temu potrebovala nekaj podpore pri razvijanju svojih stvaritev ali pri izbiri, izpopolnjevanju in kompoziciji svojega dela pred dokončno izvedbo.

Med tem procesom pridemo do koraka, ki je veliko bolj pomemben, kot se zdi na prvi pogled: povratne informacije. Moderator_ka in umetnik_ca sta zadolžena_i za podajanje povratnih informacij posameznikom_cam. Glede na to da delamo v skupini in želimo pri udeležencih_kah dodatno razviti to veščino, predlagamo, da se prav tako zanesete na odziv skupine. Že ob začetku vašega dogovora o sodelovanju obravnavajte naslednje vprašanje: kaj menite, kakšna je dobra povratna informacija? Ali pa: kakšno povratno informacijo si želite in katere ne? V čem se razlikujeta konstruktiven odziv in kritika?

Morda bi bilo zanimivo ustvariti tudi tematske predloge za podajanje povratnih informacij in vprašanja, ki jih lahko ob tem uporabijo udeleženci_ke (glej šesto poglavje, »Nasveti za moderiranje«, in sedmo poglavje, »Opazovalne lestvice za oceno vašega dela«). Dober primer je analitična predloga, ki

temelji na sporočilnosti del (Kaj je sporočilo vašega dela? Je dovolj jasno tudi za nepoznavalce_ke?), na njihovi estetiki (Je delo vizualno prijetno oziroma učinkovito? Kako lahko poenostavite formo? Kaj obdržati in kaj zavreči?), predvsem pa na interakciji vsebine in forme in njenem medsebojnem dopolnjevanju (Ali s to barvo podam občutek, ki je v skladu s sporočilom mojega dela?) Postavite lahko tudi vprašanja o ustvarjalnem procesu.

Svetujemo vam, da namenite določen del dneva pogovoru, med katerim si bodo udeleženci_ke v dvojicah, manjših skupinah ali v veliki skupini izmenjali otipljive povratne informacije (npr. po zaključku posameznih ustvarjalnih dejavnosti). Ob koncu dneva namenite nekaj časa povratnim informacijam o tem, 1. kaj je bilo skupini všeč, 2. kaj se je naučila, 3. kaj bi lahko naredili drugače v prihodnjih dneh.

©Elan Interculturel

6. Dokončano umetniško delo

Zadnji dan je ključen za skupni premislek o končni obliki in videzu vašega likovnega dela. Je čas za sortiranje, izbiro, sestavljanje, zadnje popravke in urejanje končnega izdelka. Umetnik_ca in skupina imajo veliko odgovornost. Končni format lahko določite sami ali pa se o njem pomenite v skupini. Cilj je dokončati delo in iti k naslednjemu koraku: razstavi.

Ob koncu lahko v postprodukcijo vključite tudi umetnika_co in s tem zagotovite kakovostne, vizualno dodelane podobe. Lahko pa osposobite tudi udeležence_ke, da to fazo opravijo sami.

7. Skupinska razstava

Predlagamo, da na koncu tedna pripravite razstavo vseh ustvarjenih del. Razstava je lahko interna in namenjena le udeležencem_kam, lahko pa povabite tudi prijatelje in tovariše in si vaša dela ogleda občinstvo s svežo perspektivo.

Premislite, kako najbolje predstaviti dela. Gre za pomembno fazo, med katero vsak posameznik_ca spregovori o svojem delu in ga predstavi. Mladi pokažejo svoje dosežke in spregovorijo o njim pomembnih vprašanjih.

Druga možnost je, da javno predstavitev organiziramo v tednih po zaključku delavnice. Vsekakor menimo, da je bistveno dela na nek način predstaviti javnosti, saj tako pripoznamo udeležence_ke in izkažemo spoštovanje njihovemu delu in premisleku, širši javnosti pa posredujemo angažirano sporočilo na temo vprašanj spola.

3. KAKO VKLJUČITI SPOL V METODE UMETNIŠKEGA POSREDOVANJA?

V projektu POWER smo želele udeležence_ke povabiti na umetniške delavnice, na katerih bi se skupaj ubadali s pojmovanji in premisleki o spolu ter njihovimi izkušnjami. Hoteli smo ustvariti metodo, ki udeležence_ke pritegne k individualnemu ali skupinskemu ustvarjanju likovnega dela, jim omogoči, da se kljub morebitnemu nepoznavanju seznanijo z likovnimi orodji, in ki je obenem dovolj fleksibilna, da lahko z njo osvetlimo izmikajoči se pojem spola.

Te pustolovščine smo se lotili s pomočjo pristopa za umetniško posredovanje, ki ga je razvil belgijski umetnik Werner Moron; priredili smo ga za raziskovanje in dekonstrukcijo spola. Metoda je zanimiva, ker udeležencem_kam brez predhodnega znanja omogoča, da ustvarijo umetniško delo, ki izhaja iz njim pristne teme, in sicer v neverjetno kratkem časovnem razponu petih dni. Za kaj takega je potrebna dobra struktura: spodaj predlagamo pristop, ki je priredba Wernerjeve metode. Seveda to ni edini način; lahko ga dodatno prikrojite vašim potrebam. Ob tem boste najverjetneje potrebovali tudi sodelavce_ke, saj tovrstne delavnice najbolje uspejo pod vodstvom izkušenih moderatorjev_k, ki znajo povezati in spodbuditi skupino, pa tudi umetnikov_c, pripravljenih podeliti svoje znanje in podpirati skupino pri uporabi različnih umetniških veščin. V tem razdelku se bomo osredotočili na načine, kako v metodo vnesti vprašanje spola; v primeru, da si želite ogledati ustvarjalne dejavnosti, so te opisane v petem in šestem poglavju.

1. Kako pomagati pri določanju »teme« ali vsebine umetniškega dela?

Če ste vajeni ustvarjanja, vam ni tuj proces odkrivanja teme vašega naslednjega dela. Tistim, ki se niso še nikoli lotili umetniškega dela, deluje ta postopek nekoliko izmuzljivo ali celo strašljivo. Kaj, če se jim ne porodi prav nobena ideja? V trenutkih negotovosti se ljudje običajno zatečemo k ustaljenim obrazcem in stereotipom ter pogosto poustvarimo že znane umetnine. Da bi se temu izognili in naše stvaritve usidrili v nekaj pomembnega in obenem osebnega, smo si izposodili Moronov pristop, poimenovan »Resnična pot/ Domišljajska pot«. Videti je takole.

Resnična pot

Resnična pot nas povabi, naj pozornost usmerimo na resničnost, ki nas obkroža, na zelo stvaren in čim manj umetniški ali domišljajski način. Na številnih delavnicah s študenti_kami umetnosti je Werner ugotovil, da smo ljudje običajno do te mere zatopljeni v misli in subjektivno resničnost, da pogosto ne opazimo zunanjega sveta. Zato je študente_ke prosil, naj narišejo ali naslikajo pot, po kateri so prišli do delavnice, in sicer čim bolj objektivno: katere oblike, barve ali celo vonjave in zvoke so izkusili med potjo? Dandanes, ko smo v veliki meri zatopljeni v resničnost, kot jo vidimo na ekranih in družbenih medijih, se je toliko bolj osvežujoče povsem izklopiti in se osredotočiti zgolj na to, kar je res tam.

»Tu ne ustvarjamo umetnosti in se ne ženemo za ustvarjalnostjo. Namen igre je videti in opisati stvari, ki jih dojemamo kot očitne, in to čim bolj preprosto in objektivno, kot bi bili etnologi.« (Werner Moron za The Real Path Project)

Kako se tega lotiti?

Pisno

Najlažje je, če v skupini, ki šele spoznava umetnost, postavimo konkretna vprašanja in udeležence_ke povabimo, da si izberejo in pisno odgovorijo na eno od njih. Nekaj primerov:

- *Kaj je vaš najzgodnejši in najbolj slikovit spomin, povezan s spolom?*
- *Ali imate junake, ki so vplivali na vašo konstrukcijo spola? Kdo so ti junaki?*
- *Kateri dogodki so zaznamovali vašo konstrukcijo spola?*
- *Ali ste kdaj koli izkusili krivico ali zatiranje, povezano s spolom?*

Z videom

Udeležence_ke povabimo, naj posnamejo prikaz njihove ulice ali sobe, ne zato, da ustvarijo film, temveč da poiščejo vidne manifestacije spola.

S fotografijo

Prosite udeležence_ke, naj posnamejo fotografijo svoje soseske ali šole in se ob tem izognejo ustaljenim medijskim reprezentacijam in uokvirjanju (recimo, podobi policista na prizorišču zločina) in se ponovno posvetijo iskanju vidnih znakov spola.

(Primeri so prirejeni na podlagi Wernerjevega opisa.)

Ko udeleženci_ke dokončajo svojo »resnično pot«, jih povabimo, da jo zaupajo skupini. Če smo uporabili pisanje, udeležence_ke prosimo, da en za drugim preberejo, kaj so napisali. Ni treba ploskati ali se kakor koli odzvati. S tem bi najverjetneje le zmotili ritem in vnesli elementi tekmovanja ali tesnobe, ki so pri tem procesu odveč. Nočemo, da bi udeleženci_ke čutili_e, da je bil njihov opis deležen manjšega odobravanja kot drugi. Gre za neposredno deljenje, ki je po Wernerju ključen element v dinamični procesa.

»... čeprav je resnična pot nujno sad individualnega dela, se alkimija tega pristopa zgodi takrat, ko odkrito »resnično pot« predstavimo celi skupini. (...) V tem trenutku pride do polifonije čustev in spominjanja, ki je ključna za sam proces.« (WM za The Real Path Project)

Domišljajska pot

Ko odkrijemo svojo »resnično pot«, smo v drugem delu nagovorjeni, naj vanjo vnesemo prvino, ki sicer ne obstaja, domisljico – nekaj, česar ni, pa bi si želeli, da je. Dovoljeno je prav vse in nobene potrebe ni, da bi bil na novo vneseni element velik; ni treba spremeniti vsega, lahko spremenimo le delec.

Pri pisnih opisih spremenimo le eno podrobnost zapisane zgodbe, nato pa z zanimanjem opazujemo, kako spremeni preostale like in dogodke. Namen torej ni »izboljšati« zgodbe, temveč si preprosto dovoliti, da se z njo igramo in se odmaknemo od njene dejstvenosti.

Nekateri udeleženci_ke bodo le nerado vnesli_e spremembe, še posebno, če so pisali o lepem in harmoničnem družinskem spominu (ali, nasprotno, o travmatičnem konfliktu). K vaji jih spodbudite tako, da jim poveste, naj poskusijo iz čiste radovednosti – če želijo, lahko novo verzijo zgodbe kadar koli uničijo.

Tako kot pri »resnični poti« tudi tukaj na koncu procesa predstavimo naše izdelke ostalim in preberemo besedilo ali prikažemo podobe.

Iskanje ideje

Kot smo že omenili, smo se na resnično in domišljajsko pot podali z enim samim ciljem, in sicer zato, da bi udeležencem_kam pomagali najti pristno temo, povezano s spolom. Ko vsi udeleženci_ke preberejo svojo zgodbo, se zato sprehodimo okoli mize in jih povabimo, naj poiščejo idejo oz. naslov, ki je po njihovem mnenju ključ do obeh zgodb.

Primer odkrivanja besede

V odgovor na vprašanje o najzgodnejšem spominu na spol se je resnična pot ene izmed udeleženk nanašala na pripetljaj, ki se je zgodil, ko je bila stara štiri leta. Med zabavo, ki so jo priredili njeni starši, so jo dali spat v posteljo skupaj s fantkom, s katerim sta se, namesto da bi zaspala, prepustila igrivemu raziskovanju svojih teles. Ko je vstopil eden od staršev, je sledila zadrega, ločili so ju in počutila se je zelo krivo. Na »domišljjski poti« je svojo zgodbo spremenila tako, da je starš pokukal v sobo, se nasmehnil, zaprl vrata in ju prepustil igri. V obeh zgodbah se skriva množica idej. Udeleženci je naprej prišlo na misel raziskovanje in nato biologija. Obenem pa ni bila povsem prepričana, saj sta se ji zdeli obe ideji preveč posplošeni. Spodbudili smo jo tako, da smo izpostavili element, ki ga je spremenila, ta pa jo je spomnil na besedo »neprepovedano«, s katero je bila zelo zadovoljna.

Čeprav ni objektivno slabih ali dobrih zamisli ali naslovov, nekateri lažje vodijo k ustvarjalnosti kot drugi. Tako se je, na primer, težje lotiti ustvarjanja na podlagi idej, podobnih srečnemu koncu: navkljub pozitivnemu predznaku nam »harmonija« ali »ljubezen« lahko povzročita kup preglavic. Pomagajte udeležencem_kam, ki se srečujejo s težavami pri odkrivanju ključa; predloge lahko poda tudi skupina. Zbrane zamisli/naslave zapišite na flipchart blok za tablo. Ta ideje so ključne, saj bodo rdeča nit celotnega procesa. Zato je toliko bolj pomembno, da so za posameznika_co intimne in zanimive.

Priprava delavnice

- Najprej naredite vajo tudi sami, lahko kar zdaj, v vsakem primeru pa kar precej pred začetkom delavnice. Izberite vprašanje, ki vas zanima. Podajte resnični in domišljjski odgovor in najdite idejo, ki je ključ do obeh zgodb.
- Zapišite svoja vprašanja in jih vsako posebej natisnite na kartice oz. papir. V sodelovanju z drugimi lahko oblikujete še več vprašanj in jih zapišite na kartice/papir.
- Papirje/kartice prilepite na steno ali pa jih položite na tla in prosite udeležence_ke, naj se sprehodijo naokrog ter se osredotočijo na vprašanje, ki se jih najbolj dotakne, motivira ali zanima.
- Imejte v mislih jezikovne, bralne in pisne veščine udeležencev_k. Pisno vajo smo predlagali predvsem zato, ker se kvaliteta zapisane zgodbe razlikuje od ustne pripovedi. Če udeleženci_ke potrebujejo pomoč pri jeziku in pisanju, ste lahko fleksibilni in vajo ustrezno priredite. Udeležencem_kam pri pisanju pomagajte s fotografijami ali posnetki.

2. Kako udeležencem_kam najlažje predstaviti umetniška orodja?

V zdravilih so »aktivne sestavine« tiste snovi, ki v nas povzročijo spremembo (npr. znižajo vročino, povrnejo moč in tako dalje). Werner prenese ta pojem v kontekst umetnosti ter z njim opiše tisti element umetniške oblike, ki v nas povzroči spremembo: tisto, zaradi česar nekaj začutimo ali pa se navdušimo, ko vidimo sliko ali plesno predstavo. Prepričan je, da nas aktivne sestavine dosežejo in se nas dotaknejo, ker se na nek način povežejo s tistim, kar nam je že znano. Zato verjame, da sta raziskovanje in odkrivanje tovrstnih aktivnih sestavin ključ do preprostega podajanja umetniških orodij.

»Vse še tako zapletene oblike vsebujejo načela, ki jih nosimo v sebi. Prav ta načela delujejo na nas, ko ob pesmi zajočemo ali se nam zdi, da je bila knjiga napisana ravno za nas in ko nam slika ali fotografija natančno preda intimno podobo; in prav ta načela so na delu, ko naše telo na videz bolje kot zavest razume, kaj se dogaja v določeni koreografiji.« (Werner za The Real Path Project)

Tako so aktivne sestavine kolaža ločevanje subjektov od ozadja in njihovo umeščanje na novo ozadje (če jih natančno izrežemo, še dodatno okrepimo to iluzijo), zamenjava subjekta z elementi, ki ne sodijo tja, igranje s proporci (luno zamenjamo s pomarančo ali obratno) in spreminjanje interpretacije tega, kar vidimo, z uporabo besed (več o tem v naslednjem poglavju). Odkrivanje aktivnih sestavin vam bo v pomoč pri vaši uvodni delavnici, kjer izvajajte preproste vaje, ki gradijo na skupini že znani vsakdanjosti. Ne vznemirjajte se, če niste povsem prepričani, katere so »prave aktivne sestavine« vaše umetniške oblike. Poskušajte jo posredovati skozi njene ključne, zlahka predstavljive prvine (oblike, barve, razmerja med različnimi elementi na strani). Te so najverjetneje tudi dejanske aktivne sestavine.

Priprava delavnice

- S katerimi umetniškimi oblikami boste delali? Ali lahko določite »aktivne sestavine« vaše izbrane umetniške oblike? Opazujte, kaj počnejo umetniki_ce, postavite jim vprašanja, s katerimi boste dopolnili vaš seznam.
- Pri tem vam je lahko v navdih nabor »dejavnosti za usvajanje umetniških orodij«, ki ga najdete v petem poglavju.

3. Poslušanje in spremljanje

Naša naslednja naloga je pomagati pri ustvarjanju umetniškega dela, ki v največji meri odraža namene in želje udeležencev_k. To ni lahka naloga. Umetnik_ca naj poskuša udeležence_ke s predlogi usmerjati k ustvarjalnemu rezultatu, ne da bi ob tem okrnil_a izvirnost njihovih idej, in jih podpirati brez prekomernega vpliva. Werner priporoča, naj med procesom udeležence_ke spremljamo in smo pozorni na njihove potrebe s pomočjo aktivnega poslušanja.

Tovrsten proces spremljanja in poskušanja opravlja tri funkcije: udeležencem_kam ponuja tehnično in strokovno podporo pri iskanju umetniških rešitev, pomaga jim premagati morebitne blokade, trdnost samega odnosa pa jih motivira in vodi k uresničitvi cilja.

Werner Moron o tehnični in umetniški ravni:

Ne razpravljate o vaših stališčih. Ne vnašajte svoje estetike. Popolnoma se podredite nastajajočemu delu, saj si to iskreno želite.

V primeru blokad si zapomnite, da poslušanja ne gre zamenjevati s terapijo.

Nikoli ne improvizirajte v vlogi terapevta, temveč najdete vozle, če ti obstajajo, in pomagajte osebi razumeti, da lahko s pomočjo te krhkosti ali zavore vnesejo v svojo umetniško zamisel olajšanje, moč, čustvenost in ekspresijo. Vse to, ne da bi kdor koli vedel, kaj ta vozle je, in brez potrebe, da bi ga »javno« razkrili.

Pokažite jim, da se spomnite vsega, kar so zavedno in nezavedno izrazili že od samega začetka srečanja. S tem jim boste dokazali, da jih kljub njihovi težavi ali slabi samopodobi v odnosu do skupine jemljete resno.

Priprava delavnice

- Kako lahko zagotovite, da že od prvega srečanja dalje vaš tim posveča dovolj pozornosti vsakemu udeležencu_ki in upošteva njihove želje, znanje, strahove itd.? Kako boste strukturirali spre-

mljevalna srečanja med umetniki_cami ter moderatorji_kami in posamičnimi udeleženci_kami? Ali boste določili mentorja_ico za vsakega udeleženca_ko? Kako in kdaj bo imel vsak_a izmed udeležencev_k priložnost za pogovor z umetnikom_co ali mentorjem_ico?

- Določite dnevni red za dvostranska srečanja, saj boste tako lahko predvideli količino časa, potrebno za vsakega umetnika_co, in zagotovili, da imajo vsi udeleženci-ke enak dostop do srečanj.
- S timom se pripravite na morebitne ovire. Kaj lahko naredite, če opazite, da udeleženec_ka izgublja interes ali motivacijo?
- Ali lahko spodbudite udeležence_ke k sodelovanju in pomoči tistim, ki jo potrebujejo?

4. Kako vključiti spol v delavnico za umetniško posredovanje?

Zaključili bomo s pregledom vseh točk med potekom umetniške delavnice, kjer lahko naslovimo vprašanje spola. Najbolje je, če to počnete že od samega začetka in udeležence_ke povabite k premišljevanju o pojmu spola skozi različne uvodne dejavnosti:

>>Med spoznavnimi dejavnostmi: za obravnavo spola lahko priredimo širok nabor uvodnih in spoznavnih dejavnosti. Tukaj bom o predstavili le eno (trikotnik), skoraj zagotovo pa lahko temo obravnate tudi z vašimi priljubljenimi uvodnimi dejavnostmi in vajami za ogrevanje.

Trikotnik: spoznavna igra

Skupinam po tri razdelimo liste A4 papirja in flomastre. Udeležence_ke prosimo, da na list narišejo trikotnik in v vsakem kotu zapišejo ime enega od članov_ic skupine. Ob stranicah zapišemo nekaj, kar je skupno osebama, ki ju povezuje, ne pa tudi tretji osebi v trikotniku. Lahko se nanaša na demografijo, konjičke, družinsko življenje ipd. To naredimo za vse tri stranice, v sredino trikotnika pa vpišemo nekaj, kar je skupno vsem trem članom_icam. Če so udeleženci_ke pripravljene sprejeti še dodaten izziv, jih prosimo, naj poiščejo skupne lastnosti, povezane z umetnostjo (lahko se nanašajo na žanr, umetnine ali umetnike_ce) ali spolom (avtorji_ice, vzorniki_ce, družinski člani_ce ipd.).

>>Spoznavanje s koncepti: preverite, ali imate skupno besedišče pojmov, povezanih s spolom. Ob tem so vam lahko v pomoč naše »POWER KARTICE« (povezavo najdete na naši spletni strani), ki jih razloži na igriv način.

>>Predlagajte redne pogovore (npr. ob koncu vsakega dne), na katerih boste obravnavali morebitna vprašanja o spolu, ki so se vam porodila čez dan.

>>Umetniško stvaritev navežite na s spolom povezano temo, ki je pomembno za udeleženca_ko. Kot ste videli, je eden prvih korakov na poti odkrivanja vsebine umetniškega dela odgovor na nekaj vprašanj. To fazo smo opisali v razdelku »resnična pot/domišljajska pot«. V izvorni metodi Wernerja Morona se ta vprašanja nanašajo na različne življenjske sfere. Da bi se lotili vprašanj spola, pa udeležence_ke usmerimo k premisleku o lastnih dvomih ali vprašanjih, povezanih s spolom.

>>Neposredno se soočite z izzivom, kako ustvariti vključujoč proces, spoštljiv do vseh (spolnih) identitet. To vprašanje si zasluži dodatno obravnavo, ki sledi spodaj.

4. VZPOSTAVLJANJE SMERNIC ZA VARNO IN USTVARJALNO UČNO OKOLJE

©Elan Interculturel

Menimo, da je bistvenega pomena skupna vzpostavitev smernic za delavnico, saj gre za prvi korak na poti k temu, da prisluhnemo potrebam skupine in posameznikov_ic ter določimo pravila, ki jim bo pripravljena slediti celotna skupina. Na nek način gre torej za opolnomočenje skupine. Smernice lahko preprečijo nesporazume ali napetosti ali pa nam jih pomagajo nasloviti. Tako kot katero koli vprašanje glede naše družbene in osebne identitete, lahko tudi vprašanja spola sprožijo intenzivna čustva, še posebno ko se naši pogledi razlikujejo – in v medkulturni skupini tudi pričakujemo, da se bodo! Zato je nujno vzpostaviti okvir za tovrstne izmenjave.

Tega se lotimo tako, da se sprva izogibamo debatam o idejah – pogovor raje preusmerimo k deljenju osebnih zgodb in izkušenj ter s tem v skupini spodbujamo občutljivost in veselje. Varen prostor dojemamo kot kraj, kjer je dovoljeno in cenjeno biti ranljiv, obenem pa kot prostor, kjer imajo vsi orodja, s katerimi lahko poskrbijo in se postavijo zase.

Predstavljamo dejavnost, s katero lahko skupaj ugotovimo, kakšne so naše različne potrebe v skupini.

1. Ime dejavnosti	<i>Vzpostavljanje smernic za pogumno in preobražujoče učno okolje</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<p>Kot moderatorji_ke se boste naučili_e položiti temelje za dobro sodelovanje, ki gradi zaupanje, samoizražanje in spoštljive odnose. Naš cilj je obenem, da se naučimo vzpostaviti vključujoč prostor, ki sprejema drugačnost in ne diskriminira (četudi slučajno) pripadnikov manjšinskih skupin (skupine, ki v odnosu na večinsko skupnost niso nujno bolj maloštevilne, temveč nimajo toliko moči).</p> <p>Udeleženci_ke se bodo zavedli svojih potreb in potreb ostalih, kar jim bo omogočilo sodelovati s skupino.</p>
Koliko časa traja dejavnost?	30 minut
Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - flipchart blok papirja - flomastre - samolepilne lističe ali list in pisalo za vse udeležence_ke
Kako poteka dejavnost?	<p>Za pripravo napišite na flipchart blok papirja na steni naslov vaje.</p> <p>Če želite ustvariti bolj »umetniški« dogovor o varnosti, pred tem izrežite barvite listke različnih oblik, dovolj velike, da lahko nanje tudi kaj zapišete (namesto post-it listkov). Bodite ustvarjalni.</p> <p>1. Udeležence_ke povabite, naj vzamejo pisalo in post-it listek ter v tišini premislijo in odgovorijo na kratko vprašanje: »Kaj potrebujem, da bi se v tej skupini počutil_a varno?« V tem prostoru boste skupaj preživeli pet dni in izvajali različne dejavnosti in igre: pomislite na pogovore, razprave, povezane z vprašanji spola, in na to, da boste sčasoma delili tudi osebna pričevanja. Po potrebi navedite nekaj primerov.</p> <p>Da bi se počutil varno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Potrebujem ob sebi telefon. - Potrebujem anonimnost: to, kar se zgodi tukaj, ostane tukaj. - Si želim, da bi vsi govorili enako dolgo (ugotovite, kako boste to omogočili). - Lahko odklonim sodelovanje, če si nečesa ne želim. - Moram vedeti, da se je dovoljeno motiti. - Bi rad_a, da se me naslavlja s pravilnim zaimkom. - Določene družbene neenakosti doživljam kot dejstva in ne želim, da bi o njih razpravljali, kot da gre za mnenja (o tem je udeležence_ke v resnici dolžen obvestiti moderator_ka in ne oseba, za katero gre). <p>Udeležence_ke prosimo, naj zapišejo vse, kar jim pride na misel, hitro in brez daljšega razmisleka.</p> <p>2. Po petih minutah nadaljujte s skupinskim srečanjem in udeležence_ke prosite, naj po vrsti preberejo po en predlog, ki se razlikuje od že prej omenjenih.</p>

Kako poteka dejavnost?

Če so predlogi preveč nejasni ali posplošeni, udeležence_ke prosimo, naj jih natančneje opredelijo. Kot moderator_ka skupino vprašate, ali se s predlogom strinja, nato pa skupaj preverite, kaj lahko storite, da ga uresničite. Na primer, če nekdo zapiše, »Želim si, da bi bili_e spoštljivi_e drug_a do drugega_e,« lahko to natančneje opredelimo z naslednjimi vprašanji: »Kaj pojmuješ kot spoštovanje? Kako naj se vedemo, da bi se počutil_a spoštovano?« Nekateri predlogi bodo vodili v nesoglasja; vseeno poskusite o njih doseči skupen dogovor. Skupino spomnite, da ste v pedagoškem prostoru, kjer se je dovoljeno motiti, a le pod pogojem, da smo pripravljeni_e na samopremislek, učenje in spoštovanje do drugih.

3. Udeležence_ke prosimo, naj pregledajo seznam in po potrebi še kaj dodajo. Nato razložite, da vsebuje naš dogovor vse naše individualne potrebe in da bomo ves čas delavnice odgovorni_e za svojo varnost in varnost ostalih. Seznam bo razobešen na steni in nas bo opominjal na naša skupna pravila za varnost. Če se med potekom dejavnosti pojavijo nove potrebe, ga lahko kadar koli dopolnimo.

4. Poljubno: Lahko določite skupno gesto, s katero skupini sporočite, da gre za nekaj pomembnega: na primer znak, ki vas bo varoval, ko se boste pogovarjali o občutljivih temah. V skupinah z različnimi jezikovnimi nivoji z gesto lahko tudi sporočite, da želite, da oseba prevede, ponovi ali bolj počasi parafrazira to, kar je povedala. Poskusite odkriti vse vaše potrebe že med prvo uro!

<p>Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo</p>	<p>S to vajo boste vzpostavili dobro raven varnosti v vaši skupini. Ni treba, da je zamorjena ali dolga, pomembno je le, da pripoznamo naše potrebe in meje. Lahko tudi razložite, da bomo obravnavali vprašanja spola oz. občutljive teme, povezane z zasebnim življenjem, družino, intimnostjo in s seksualnostjo ter da bomo morda delili tudi izkušnje diskriminacije in nasilja. Pozorno prisluhnite potrebam udeležencev in udeleženk. Obenem pa to ni terapevtski prostor in je torej vsak_a posameznik_ca odgovoren_a, da čim bolj skrbi zase.</p> <p>Ob koncu bi radi poudarili, naj »vsak_a govori zase«, saj bomo tako zagotovili pristno izmenjavo in varno atmosfero. To pomeni, da se izogibamo pogovorom o velikih resnicah, temveč izhajamo iz lastnih izkušenj. Prav tako drugim ne delimo nasvetov in ne dvomimo v njihove izkušnje.</p> <p>Pozdravljamo raznolikost</p> <p>Zaključimo lahko s pozdravom raznolikosti: vsem se zahvalite, da so se udeležili_e delavnice. Naštejte različne družbene oziroma osebne identitete v skupini. Nekatere so privilegirane, druge pa diskriminirajo, odvisno od konteksta. Zato moramo skrbno razgrniti razmerja moči in si prizadevati, da jih še dodatno ne krepimo. Prav v tej raznolikosti vidimo bogastvo, ki nam bo omogočilo, da se vprašanjem spola posvetimo upoštevajoč kompleksnost in občutljivost naših izkušenj.</p>
---	--

5. DEJAVNOSTI ZA USVAJANJE UMETNIŠKIH ORODIJ

FEMZIN

Feministični fanzin ali »femzin« je publikacija, ki združuje umetnost in aktivizem. Izhaja iz skupnosti in zabrisuje hierarhične meje med različnimi vrstami disciplin in vednosti (na primer, med ljudsko in akademsko umetnostjo itd.). Zgodovino pisje njene začetke umešča v protestna gibanja, kot so punk, situacionizem in dadaizem. Deluje po načelu »naredi-sam« in se navdihuje pri družbenih gibanjih, denimo pri feminizmu in LGBTQI+ aktivizmu.

»Za mnoge ženske je bil fanzin prostor socializacije in grajenja identitete, kjer so se lahko potrjevale, se opolnomočile ter spregovorile o težkih vprašanjih [...] Gre za materializacijo feminističnega kulturnega aktivizma,« pravi umetnostna zgodovinarica in fanzin ustvarjalka Andrea Galaxina. Tudi zato je eno izmed njenih del naslovljeno Rečem lahko, kar hočem! Delam lahko, kar hočem! Nepopolna genealogija fanzina, ki ga ustvarjajo punce. Vendar pa to umetniško tehniko lahko uporabimo za opolnomočenje katere koli skupine, in ne samo pri delu z ženskami.

Fanzin postavlja pod vprašaj idejo »profesionalizma« v založništvu in ustvarjalnosti ter projekte uresničuje s tako imenovano »low-fi« estetiko, pojmom, ki se ga je domislila in ga uporablja umetnica in učiteljica Azucena Vieites. Gre za izrazno sredstvo, ki ga uporabljajo zelo heterogene skupine, saj jim omogoča, da oblikujejo in dokumentirajo svoje delovanje.

Fanzin uporablja nekonvencionalne narativne strategije, ki se precej razlikujejo od stereotipnih, normativnih reprezentacij. Zrcali pereča družbena vprašanja in se s pomočjo popularne grafike zavzema za družbeno odgovornost, kritično analizo, refleksijo in dialog. Spodbuja kolektivni premislek, opolnomočenje in situacije, ki skozi umetnost sprožajo osebne in družbene spremembe.

Aktivne sestavine:

- Uporaba tehnike šablon in naredi-sam (DIY) in naredi-z-drugimi (DIWO) tehnik, ki so poceni, preproste in zlahka dostopne.
- Ustvarjanje, ki ne temelji na strokovnih metodah. Odklanjanje mita genija.
- Osredotočenost na proces in ne zgolj na izdelek. Vsi rezultati štejejo enako.
- Prisvajanje in predelava podob in simbolov iz globalne vizualne kulture.
- Iskanje in izražanje nestereotipnih idej, ki ustrezajo individualnim željam, kontekstu, situaciji in okolju.

Mentorica delavnice: María José Ollero

Živi v Madridu, kjer je tudi rojena. Vizualna umetnica in učiteljica. Skozi podobe raziskuje potencial mikrodejanj, ki botrujejo procesom življenjske preobrazbe, ter načine, na katere norme posegajo v naše vedenje in družbeno zavzetost; kritično premišluje in išče alternative uveljavljenim kalupom.

Spodaj so dejavnosti, ki bodo udeležencem_kam predstavile Femzin. Dejavnosti udeležencem_kam razložijo bistvo te umetniške tehnike in jim omogočijo, da ustvarijo lastno umetniško delo.

1. Ime dejavnosti	<i>Risanje ikon</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Izraziti svoje ideje skozi podobe. - Mešati ideje, da bi odkril_a lastno sporočilo. - Uporabiti naredi-sam tehnike, ki so preproste, hitre in poceni.
Quanto dura?	3 ure
Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - papir, svinčnik, flomastre, barvice ali materiale za katero koli drugo tehniko suhega risanja - karbon papir, prosojnice - časopise, revije, publikacije, računalnik, tablico, mobilni telefon itd. - arhiv ikon: vnaprej pripravljene zbirke prosto dostopnih ikon, zbranih na internetu in družbenih medijih, modeli, oblike itd.
Kako poteka dejavnost?	<p>Prisvajanje podob je značilno za »naredi-sam« kulturo zgodovinsko deprivilegiranih skupin, ki prevzamejo uveljavljene kulturne podobe in jih preoblikujejo v skladu s sovjimi idejami, interesi in željami.</p> <p>Mešanje simbolov in podob je bilo značilno tudi za nadrealizem, ki je na ta način iskal nove pomene onkraj uveljavljenih norm.</p> <p>Na podlagi teh procesov bomo s pomočjo šablon grafično izrazili naše zamisli in interese, saj gre za hitro, preprosto in poceni tehniko reprodukcije podob.</p> <p>Navodila za udeležence_ke:</p> <p>V arhivu ikon izberite dve podobi, ki vas pritegneta ali sta vam najbolj zanimivi.</p> <p>Brez vnaprej določenega pomena ali načrta, zgolj na podlagi nezavednega eksperimentiranja sestavite iz podob kompozicijo.</p> <p>Nato podobi orišite s pomočjo karbon papirja na prosojen papir.</p> <p>Želimo delati z bistvom podobe, z drugimi besedami, spremeniti jo hočemo v simbol. Naš cilj je ustvariti precej poenostavljeno in zato bolj univerzalno podobo, zlahka razumljivo različnim ljudem; od specifične podobe se pomaknemo k njeni ideji. V ta namen odstranimo vse podrobnosti in ohranimo zgolj bistvene dele. Pri ikoni osebe, denimo, glavo predstavlja krog, roke, noge in trup pa poenostavljene oblike.</p>

**Nasveti za moderatorje_ke
oziroma za nadaljnje delo**

Kot primer lahko udeležencem_kam pokažete podobe in dela kolektivov in umetnikov_c, ki uporabljajo šablone. Pred delavnico ustvarite arhiv ikon: vsebuje lahko ikono ženske, moškega, otroka, živali, rastline, stavbe, avta, mobilnega telefona, ognja in podobno.

Če ima kdo ustvarjalno blokado, mu_ji zagotovimo, da nas ne zanima končni rezultat, temveč predvsem eksperimentiranje. Šele pozneje bomo videli, kam nas bo peljalo.

©UCM. Predloge za ikone umetniškega kolektiva »Un mundo feliz«.

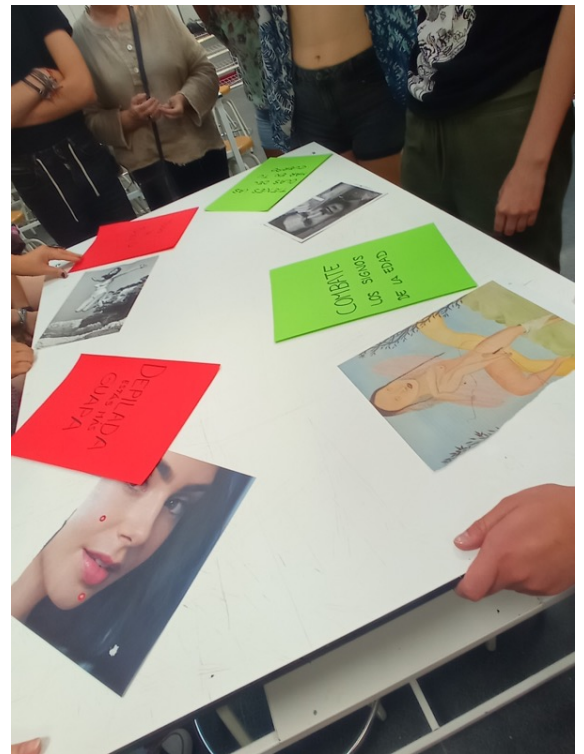
2. Ime dejavnosti	<i>Performans. Aktiviraj glagol.</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Uporabiti telo, prostor in čas kot izrazno sredstvo. - Seznaniti se z žanrom performansa. - Ustvariti performans na podlagi dejanja.
Koliko časa traja dejavnost?	2.5 uri
Katere materiale potrebujem?	Snemalno napravo.
Kako poteka dejavnost?	<p>Spomnite, da šteje vsak rezultat in je zanimiva vsaka napaka; izrazite se lahko s katerim koli dejanjem, ki ne rabi ničesar razložiti, saj ne gre za to, da nekaj pojasnimo, gre samo za majhna dejanja, ki nekaj prikažejo. Lahko uporabite besede, zvok, glasbo, predmete in podobno.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Udeležence_ke prosite, naj se spomnijo situacije spolne neenakosti in o tem napišejo kratko zgodbo (lahko uporabijo zgodbe iz dejavnosti »Resnična pot«). Pomagamo si lahko s podvprašanji, na primer: »Kateri dogodek je na vas pustil močan vtis? Kaj se vam je pripetilo? Kako ste se počutili?« 2. Nato udeležence_ke povabite, naj si zamislijo situacijo, ki deluje kot osvobajajoča protiutež resničnemu dogodku, ki so mu bili priča. Lahko je izmišljena (»Domišljajska pot«). Vprašajte jih: »Kako si želite, da bi se razvila situacija?« 3. Potem ko napišejo kratek oris Domišljajske poti, jih prosite, naj se domislijo glagola, povezanega z dogodkom, ki so ga opisali. Na primer: meriti, skrbeti, dotakniti se, prikriti/odkriti, ignorirati itd. 4. V skupinah po tri ali štiri izmenjajte svoje zgodbe in glagole. Nato jih prosimo, da izberejo enega izmed vseh izmenjanih glagolov. Prosite jih, naj si na podlagi glagola zamislijo in napišejo kratko dejanje in zanj podajo natančna in kratka navodila: katero dejanje bomo storili, kje, kako dolgo bo, katere predmete bomo potrebovali. 5. Vsaka skupina bo v minuti ali dveh na kratko izvedla dejanje. Prosite udeležence_ke, naj fotografirajo dejanja. Na koncu vsaka skupina izbere eno fotografijo svojega performansa.
Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo	Podpirajte udeležence_ke in v primeru blokad vztrajajte pri tem, da šteje vsako delo.

©UCM. Performans I (meriti).

©UCM. Performans II (skrbeti).

©UCM. Performans III (prikriti/odkriti).

3. Ime dejavnosti	<i>Gostujoči umetniki_ ce: "colektivof". Eva Garrido + Yera Moreno. Verjameva, da je pomembno deliti svoje delo in pripoznati vplive, zato sva se odločili povabiti umetnike_ ce, na katere se nanašava.</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	- Spoznati umetnostnozgodovinski mit o moškem kreativnem geniju. - Spodkopati to idejo z ironijo, humorjem in podobami.
Koliko časa traja dejavnost?	2.5 uri
Katere materiale potrebujem?	- Snemalno napravo.
Kako poteka dejavnost?	Podajte spodnja navodila: 1. Najdite fotografije, posnetke ali dokumente o umetnikih, za katere velja, da so geniji: Picasso, Dalí, Duchamp, Beuys itd. 2. Izberite si umetnika, ki vam je znan, in ustvarite umetniški manifest, ki bo ironiziral idejo moškega kreativnega genija. Na primer: »Vsaka moja sled je umetnost.« 3. Predstavljajte si, kakšen je bil ta genij in se postavite v poze, ki bi jih zavzel. 4. Posnemite tri fotografije tega dejanja.
Nasveti za moderatorje_ ke oziroma za nadaljnje delo	Umetniški manifest predstavite kot niz pravil in smernic, ki opišejo vašo umetniško stališče. Udeležence_ ke povabite, naj si predstavljajo poze in ravnanja, značilna za te umetnike.

©UCM. Prizor iz videa »Kako postati umetnik«. Colectivof, 2014.

UCM Slika 6. Podoba z delavnice

©UCM. Soočenje podob (Azucena Vieites).

4. Ime dejavnosti	<i>Gostujoči_a umetnik_ca: Azucena Vieites.</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Izraziti ideje o spolu skozi podobe in naredi-sam tehnike. - Prisivajaje in predelovanje podob v skladu z lastnimi interesi.
Koliko časa traja dejavnost?	2.5 uri
Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - papir in karton različnih velikosti, barv, tekstur itd. - flomastre, barvice, itd. - karbon papir, prosojnice - časopise, revije, publikacije itd. - rezalnik, škarje, lepilo
Kako poteka dejavnost?	<p>Preden se odločite za končno obliko, eksperimentirajte s podobami in njihovimi kombinacijami. Vsaka kombinacija ima svoj pomen.</p> <p>Podajte spodnja navodila:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poiščite podobe in besede, ki vas spominjajo na temo spola. 2. Izrežite tiste, ki vas najbolj pritegnejo. 3. Izbrane elemente kombinirajte na različne načine, ne zapirajte si poti, vzemite si čas. 4. Končni izdelek skupaj z delom ostalih udeležencev_k prilepite na steno in ustvarite mural.
Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo	Ne ponazarjajte vnaprej določene ideje ali pomena, to bi bilo v nasprotju s procesom. Prizadevamo si najti pomene, ki nam niso vnaprej znani, in medsebojno soočiti podobe.

5. Ime dejavnosti	<i>Šablone in ikone</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Izraziti ideje in najti prej neznane pomene skozi kombinacijo dveh podob. - Razumeti, kaj je ikona in kako jo izdelati. - Seznaniti se s tehniko šablone: zasnovati in izdelati šablono.
Koliko časa traja dejavnost?	2.5 uri
Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - 100-120-gramski papir - papir in karton različnih velikosti, barv, tekstur itd. - karbon papir, prosojnice - časopise, revije, publikacije itd. - rezalnik, škarje - spreji (na vodni osnovi)
Kako poteka dejavnost?	<p>Podajte spodnja navodila:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapišite pet ali šest besed, povezanih z zamisljivo, ki ste jo narisali na podlagi zgodb z »resnične/domišljajske poti«. Besede naj se nanašajo na predmete oziroma na stvari, ki se jih da narisati. 2. Iz zapisanega izberite dve ideji, zamisli ali simbola, ki ju boste združili. Na primer: zemlja/narava. 3. Svoji ikoni narišite na debel papir in poskusite ustvariti zanimivo kompozicijo. Uporabite ikone iz predlog moderatorjev_k ali pa jih poiščite na družbenih medijih, v revijah, publikacijah itd. S karbon papirjem lahko podobi orišete na prosojen papir. Prvi del te dejavnosti je podoben tistemu iz fanzina. 4. Obliko izrežite z rezalnikom papirja. Položite jo na trdo podlago. 5. Šablono položite na papir po vaši izbiri in z barvnim sprejem natisnite novo podobo.
Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo	<p>Pripravite zbirko ikon in razložite, da so ikone poenostavljene risbe, ki ne vsebujejo podrobnosti in jih prepoznamo le po poglavitnih značilnostih.</p> <p>Udeleženci_ke lahko izbirajo med tem, da orišejo vnaprej pripravljene ikone ali pa jih izdelajo sami.</p>

©UCM. Šablona I.

©UCM. Šablona II.

6. Ime dejavnosti	<i>Samostojno urejanje in deljenje</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	Sprejemati odločitve o stilu in obliki v procesu kolektivnega urejanja fanzina.
Koliko časa traja dejavnost?	2.5 uri
Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale, ki ste jih zbrali_e na treh prejšnjih srečanjih: risbe, kolaži, fotografije in šablone. - Fotokopirane podobe dokončanih del, ki jih boste izrezali_e, sestavili_e in zalepili_e na strani fanzina. - Papir in karton različnih velikosti, barv, tekstur itd. - Rezalnik, škarje, lepilo.
Kako poteka dejavnost?	<p>Pomembno je, da v fanzin vključimo delo vseh udeležencev_k. Naš drug kriterij je, da ustvarimo kompozicije v skladu z našim osebnim okusom, željami in intuicijo. Cilj ni profesionalen nivo urejanja, temveč odkrivanje in raziskovanje skozi eksperimentiranje.</p> <p>Podajte spodnja navodila:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izberite materiale (risbe, kolaže, šablone itd.), ki bi jih radi vključili v fanzin, in jih fotografirajte. 2. Fotokopirajte izbrane podobe in z drugačno postavitvijo materialov eksperimentirajte z različnimi kompozicijami. Izberite barvo ozadja, font, dialog med podobami in besedilom, velikost in vrsto papirja. 3. Fotokopirane podobe izrežite in jih prilepite na papir v izbrano kompozicijo. 4. Zdaj ko ste ustvarili fanzin, ga skenirajte (lahko tudi z mobilnim telefonom), da ga lahko pošljete naokoli po spletu. Lahko ga tudi natisnete.
Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo	<p>Fotografije in materiale, ki ste jih izbrali_e za fanzin, lahko zbirate v datoteki in po potrebi natisnete.</p> <p>Omenite tudi možnost, da postavite razstavo z vsemi materiali z delavnice v učnih ali umetniških centrih ipd.</p>

©UCM. Izbira del za fanzin.

©UCM. Končani fanzin.

PAPIRNATE PLASTI

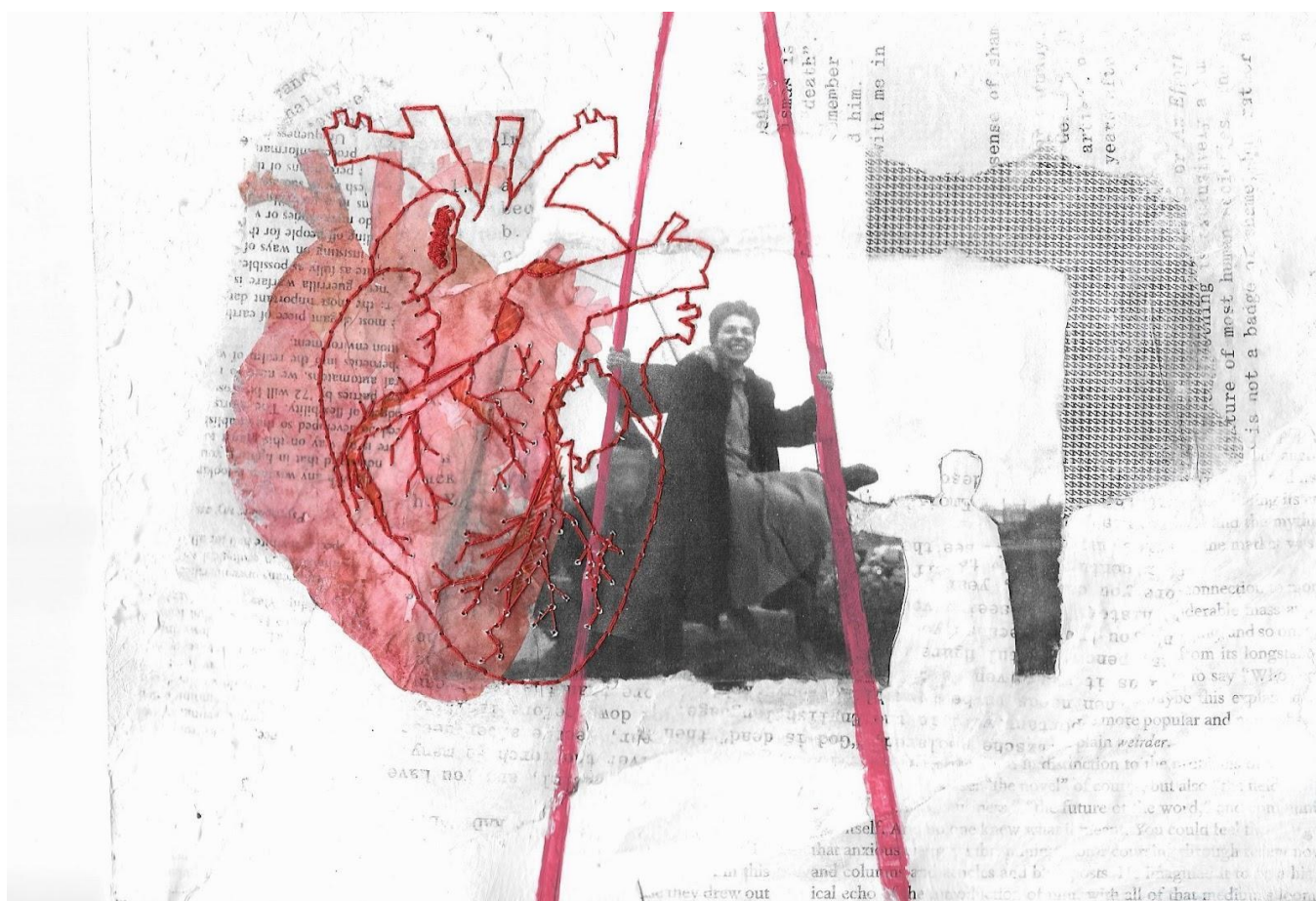
Od zgodnjega 20. stoletja dalje so umetniki ce raziskovali različne tehnike, med njimi tudi kolaž: s plastenjem papirja, fotografij, izrezkov iz revij in besed so premešali delce sestavljanke in skušali svetu vdihniti nov pomen.

Kolaž je ena najdostopnejših tehnik, saj ne zahteva težavnega vajeništva, temveč predvsem ustvarjalnost in svobodo pogleda. Je veliko več kot rezanje in lepljenje: gre za način osmišljanja sveta, misli in čustev ter kontemplacije čutnih zaznav (torej zunanosti) in naše notranjosti, stkane iz misli in spominov.

Delavnica Papirnate plasti nam predstavi tri točke v kreativnem procesu:

- percepcijo telesa in svobodo prostega risanja;
- kompozicijo podob in besed (misl-spomin);
- kako ju združiti z lepilom ali vezanjem.

Namen delavnice je eksperimentirati z različnimi tehnikami in izdelati avtoportret. Če dejavnosti izvajamo eno za drugo, kot korake v procesu, nas pripeljejo do končnega izdelka. Izvajajte jih v istem vrstnem redu, kot so predstavljene. Pri zadnjem koraku vam svetujemo, da svojo temo izberete na podlagi stare razglednice, ki jo lahko tudi razrežete in uredite v skladu s svojimi željami.

Mentorica delavnice: Carlotta Camarda

Carlotta Camarda se je rodila leta 1993 v Brescii v Italiji. Študirala je na Akademiji lepih umetnosti v Bologni, kolaže pa ustvarja že od zgodnjih let. Njena dela nastajajo spontano, na podlagi družinskih fotografij ali razglednic, ki jih Carlotta kupi na boljših trgih in tako zbira zgodbe neznanih ljudi. Z uporabo tehnike pletenja združuje preteklost in sedanost v izvirne zgodbe ter ustvarja sveže spomine in like.

Glavne dejavnosti:

Frotaž

Tri igre za ustvarjanje portretov

Abstrakten kolaž po vzoru Kurta Schwittersa

Slogan kolaži po vzoru Ketty La Rocca

Vezenje na papir

Sledijo dejavnosti, povezane z aktivnimi sestavinami »Papirnate plasti – Ustvarjalni avtoportreti s kolažem«. Dejavnosti udeležencem kam razložijo bistvo te umetniške tehnike in jim omogočijo, da ustvarijo lastno umetniško delo.

1. Ime dejavnosti	<i>Frotaž – Koža sveta</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	- Našel_la bom nove teksture za svoj kolaž. - Premagal_a bom strah pred prazno stranjo tako, da bom prisluhnil_a telesu. - Ustvaril_a bom abstrakten kolaž.
Kako časa traja dejavnost?	1.5 ure do 2 uri
Katere materiale potrebujem?	- 1x 80-gramski A4 list papirja (za tiskanje) - 1x list tankega papirja (20- ali 40-gramskega) v barvi po lastni izbiri - 1x prosojen list (PVC) - barvice ali voščenske - permanentne flomastre - papirnat trak ali selotejp - škarje - lepilo v stiku
Come si svolge l'attività?	Kaj je frotaž? Frotaž je risarska tehnika, pri kateri s svinčnikom drgnemo po papirju, položenem neposredno na bolj ali manj ploščat predmet, ki pa ni povsem gladek, denimo, na kovanec. Nastala risba je reprodukcija površine. Podajte spodnja navodila:

Come si svolge l'attività?

1. Pripravite list 80-gramskega papirja velikosti A4: to bo vaše ozadje. Izberite barvico ali voščenko poljubne barve. Najdite površino z reliefom in na njej preizkusite frotaž. Papir položite na izbrano površino in ga v celoti prebarvajte. Prikazala se bo tekstura površine pod papirjem. (Ne pritiskajte preveč in pazite, da niste prehitri, saj boste drugače strgali papir!)

2. Zdaj vzemite tanek list papirja (vedno velikosti A4, lahko je bel ali kake druge barve). Izberite drugo površino in drugo barvo in spet uporabite tehniko frotaža. Lahko uporabite tudi krep papir, vendar bodite previdni, saj je zelo krhek.

3. Če želite ustvariti bolj dinamično kompozicijo, list pretrgajte na dva dela, ne preveč natančno. Nato ga spet razdelite na dva dela, lahko ga pretrgate ali pa uporabite škarje: končali boste s štirimi deli različnih velikosti.

4. Na koncu vzemite prosojen list (PVC) in izrežite dva ne preveč velika kosa (npr. 10x10cm). Za razliko od preostalih delov, lahko na ta dva koščka s flomastrom orišete ali prerišete dve površini. Lahko gre za BESEDE, RISBE, TEKSTURE ipd.

5. Sledite spodnjim pravilom in sestavite kolaž:

- Vzemite 80-gramski list papirja in ga uporabite za ozadje.
- Eksperimentirajte z manjšimi kosi krep papirja, postavite jih v vrsto ali v kote, lahko se tudi prekrivajo. Kose pazljivo prilepite, saj se hitro strgajo.
- S papirnatim trakom ali selotejpom zlepite skupaj PVC koščka.

**Nasveti za moderatorje_ke
oziroma za nadaljnje delo**

Preden se lotimo te dejavnosti, predlagamo, da izvedete dve vaji, s katerimi boste raziskovali in z novimi očmi zagledali svojo kožo in »površine sveta«.

Vaja 1

Podobno kot umetnik Giuseppe Penone v delu »Odvijanje« iz leta 1970 in umetnica Ana Mendieta v seriji fotografij »Steklo na telo« iz leta 1972 vzemite stekelce ali izrezek prosojnega papirja in ga položite na svoje telo. Opazujte in preiskujte teksturo kože, njene nepravilnosti in barvo ter opišite svoja tipna občutja.

Vaja 2

Z drugo vajo boste prebudili vaše čute: potrebujete svinčnik, papir in 10 minut.

Sedite in odgovorite na naslednja vprašanja:

- Zapišite tri stvari, ki ste jih opazili ob prihodu.
- Opišite, kaj vidite pred vami.
- Ne da bi se obrnili, po spominu čim bolj podrobno opišite, kaj je za vami.
- Izberite dve poljubni barvi.
- Zapišite, kateri vonj je trenutno najbolj izrazit.
- Zapišite tri zvoke ali šume.
- Izberite površino in opišite, kako jo občutite, ne da bi se je dotaknili.

Ko boste odgovorili na vsa vprašanja, boste dodatno spoznali prostor, kjer se nahajate.

©MOH

2. Ime dejavnosti	<i>Tri igre za ustvarjanje portretov</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Ustvaril_a bom portret z zanašanjem na instinkt in svojih 5 čutov. - Osvobodil_a bom risanje od pričakovanega rezultata. - Izdelal_a bom portret in avtoportret na osnovi instinkta.
Kako časa traja dejavnost?	10 minut na vajo (skupaj 30 minut).
Katere materiale potrebujem?	<p>Vaja 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - bel papir (A5) - flomaster - zrcalo (ali selfie kamero na pametnem telefonu) <p>Vaja 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - dva lista paus papirja velikosti A5; - pisalo z dvema barvama <p>Vaja 3</p> <ul style="list-style-type: none"> - črn karton - bela barvica
Kako poteka dejavnost?	<p>Vaja 1. »Avtoportret brez gledanja«</p> <p>V tej vaji narišemo avtoportret, medtem ko se opazujemo v zrcalu. Treba je slediti le dvema praviloma:</p>

<p>Kako poteka dejavnost?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ne glejte na papir (pogled naj bo ves čas usmerjen proti zrcalu). 2. Svinčnika ne dvigujte s papirja. <p>Vaja 2. »Portret brez gledanja« (delate v parih) V tej vaji narišemo avtoportret osebe nasproti vas. Treba je slediti istima praviloma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ne glejte na papir (pogled naj bo ves čas usmerjen proti obrazu druge osebe). 2. Svinčnika ne dvigujte s papirja. <p>Obe osebi rišeta portret istočasno. Na koncu lahko položita en portret na drugega in vidita, kaj nastane.</p> <p>Vaja 3. »Avtoportret v temi« V tej vaji miže narišemo avtoportret. Da bi čim bolje risali, se, medtem ko z eno roko rišemo, z drugo dotikamo svojega obraza.</p>
<p>Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uporabite časovnik, da boste vedeli, kdaj je konec vaje. - Pri tretji vaji je uporaba črnega kartona prepuščena vaši izbiri. Črna barva spominja na črn, notranji prostor, ki ga vidimo, ko zamižimo.

©MOH

3. Ime dejavnosti	<i>Abstraktni kolaž po vzoru Kurta Schwittersa</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Z danimi materiali bom ustvaril_a abstraktno podobo. - Osvobodil_a se bom potrebe po tem, da za vsako ceno najdem pomen. - Vadi_l_a bom ponovno uporabo papirja (starega papirja, časopisov, vozovnic, posterjev itd.)
Kako časa traja dejavnost?	2 uri
Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - kartico v velikosti razglednice (10cmx15cm) - časopise in revije - barven papir (enovite barve) - vozovnice za vlak ali avtobus, račune, letake ipd. - škarje - olfa nož (rezalnik) - ravnilo - lepilo
Kako poteka dejavnost?	Podajte spodnja navodila: Karton bo služil kot ozadje za vaš abstraktni kolaž.

<p>Kako poteka dejavnost?</p>	<p>2. Za izdelavo kolaža izberite različne papirje in jih natrgajte ali izrežite v kvadrate ali pravokotnike; ob tem si lahko pomagate tudi z ravnilom. Ne uporabimo nobenih drugih geometričnih oblik! Zapolnite celo ozadje.</p> <p>3. Ne pozabite na naslednja pravila:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ne uporabljajte izrezkov ali silhuet (lahko uporabite eno samo figuro, a le če je umeščena v pravokotnik). - Papirja ne barvamo. - Lahko uporabite največ tri kose časopisa ali tri kartice (popisane kartice), ne glede na to, kaj piše na njih. Vseeno je, kaj pomenijo besede: premišlujte o njih zgolj kot grafičnih znakov. <p>4. Ne hitite z lepljenjem. Preden zalepite posamezne dele, se prepričajte, da ste zaključili s kompozicijo.</p> <p>5. Ne iščite za vsako ceno pomena: navdihujejo naj vas barve in tekstura papirja.</p>
<p>Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo</p>	<p>Udeleženci_ke pogosto želijo na vsak način odkriti pomen ustvarjenih del. Instinkt in naključje sta zelo pomembna del kolaža. Krčevito iskanje pomena lahko obteži ali zaduši delo. Pri izdelavi abstraktne podobe iz izključno pravokotnih oblik je najbolj pomembna izbira barv in grafičnih znakov, ki so že na papirju.</p> <p>Kurt Schwitters je bil pripadnik dadaizma, čeprav ni bil nikoli aktiven član skupine in je raje delal sam. Schwitters je začel ustvarjati kolaže po vrnitvi iz prve svetovne vojne. Na ulicah rojstnega mesta Hannoverja je nabiral različne predmete: stare vozovnice, časopise, scufane kose vrvi in druge reči. Kolaže je izdeloval iz vsega, kar je našel, in s tem uničenim ali neuporabnim stvarjem vdihnil novo življenje in pomen.</p>

4. Ime dejavnosti	<i>Slogan kolaži po vzoru Ketty La Rocca</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	Z nekaj elementi in besedami bom ustvaril_a jedrnato in učinkovito delo.
Kako časa traja dejavnost?	2 uri
Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - belo ali črno kartico v velikosti razglednice (10cmx15cm) - revije, časopise, podobe, fotografije itd. - lepilo - škarje
Kako poteka dejavnost?	<p>Podajte spodnja navodila:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Iz revij, časopisov, knjig itd. izrežite podobe in besede, ki se vas posebej dotaknejo. 2. Izberite belo ali črno ozadje. 3. Navdihujte se pri slikah, ne da bi nujno vedeli, kaj pomenijo. V več poskusih naredite iz slik kompozicijo, ob tem pa sledite nekaj preprostim pravilom: <ul style="list-style-type: none"> - Izberite največ dve temi. - Izberite 5 nepovezanih elementov (ki niso povezani z izbranimi temama). - Poskusite prekriti del telesa z določenim elementom. - Izpustite telesni del ali podrobnost, ne da bi ju nadomestili. - Skupaj postavite dva elementa iz različnih okolij in tako ustvarite kontrast. - Uporabite največ dva stavka ali pet besed. - Igrajte se s črkami in se posvetite njihovem oblikovanju ali pisanju, ne da bi se ozirali na pomen. - Skupaj postavite besede nasprotnega pomena oz. besede iz različnih kategorij. - Ne posegajte v slike s svinčniki, flomastri ali barvo. 4. Ko ste izbrali teme, elemente in črke, jih natančno izrežite; preden jih zalepite, večkrat pomešajte različne elemente in opazujte, kako to vpliva na končni izid. 5. Vse skupaj zalepite na kartico.
Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo	Včasih udeleženci_ke le težka sledijo pravilom, vendar pa je pri tej aktivnosti bistvenega pomena, da se jih natančno držijo.

Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo

Slogan kolaži po vzoru Ketty La Rocca

Na začetku šestdesetih let je Ketty La Rocca v Firencah v razgibanem ozračju, prežetem s kulturnim vretjem, začela sodelovati s kolektivom Gruppo 70, ki se je ukvarjal z vizualno poezijo, vizualno-besednim izraznim sredstvom, značilnim za italijansko neoavantgardo. Od leta 1964 dalje La Rocca ustvarja kolaže z izrezovanjem fotografij in besednih podob iz časopisov in revij, ki jih lepí na bele ali črne liste papirja. Njeni kolaži so oblikovani po vzoru oglaševalskih sloganov in osvetljujejo položaj žensk s specifičnim povezovanjem besed in podob.

©MOH

©MOH

5. Ime dejavnosti	<i>Vezenje na papir</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnike vezenja na papir. - Ustvaril_a bom kolaž z iglo in sukanecem, ne samo z lepljenjem. - Problem bom razrešil_a na različne načine.
Kako časa traja dejavnost?	1 ura (različno)
Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - debel karton (najmanj 120-gramski) - svinčnik - radirko - iglo - tanek bombažni sukanec - šilo - papirnat trak
Kako poteka dejavnost?	<p>Podajte spodnja navodila:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S svinčnikom na papir narišite risbo (črto). 2. Pod papir položite debel karton ali plastično podlogo, da zaščitite površino. 3. S šilom naredite enako oddaljene luknjice iste velikosti. 4. Ko končate, narahlo zradirajte risbo. 5. Vzemite sukanec in ga vstavite v iglo ter prepognite na pol. Naredite vozec, tako da na koncu ostane še nekaj sukanca (ta del lahko prilepite na papir in s tem preprečite, da bi se vam iztaknila nit). 6. Uporabite enega izmed treh osnovnih šivov: <p>Trojni ravni šiv nazaj</p> <p>Ta šiv se šiva en šiv nazaj in dva šiva naprej. Najprej preizkusite šiv v dolgi vrsti enako oddaljenih šivov.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. V iglo vstavite sukanec in naredite vozec. 2. Od dna k vrhu: začnite tako, da sukanec potegnete skozi drugo luknjo v vrstici (ne pozabite pritrditi vozla z lepilnim trakom). Od vrha k dnu: povlecite ven v prvi luknji. 3. Od dna k vrhu: še vedno na zadnji strani papirja potegnite sukanec skozi tretjo luknjo. Od vrha k dnu: povlecite sukanec skozi drugo luknjo. 4. Nadaljujte: od druge luknje k četrti in nato od četrte k tretji. Od tretje peti, od pete k četrti in tako dalje.

<p>Kako poteka dejavnost?</p>	<p>Trojni ravni šiv Ta šiv je zrcalna slika šiva na nazaj: dva koraka naprej in ena nazaj. Najprej preizkusite šiv v dolgi vrsti enako oddaljenih šivov, in sicer od leve proti desni.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Od dna k vrhu: iglo vstavite v prvo luknjo. 2. Od vrha k dnu: iglo vstavite v tretjo luknjo. Preden zategnete sukanec, naredite še naslednji korak. 3. Od dna k vrhu: iglo povlecite ven skozi drugo luknjo in ob tem pazite, da gre igla čez sukanec. Nežno potegnite sukanec. 4. Od vrha k dnu: še enkrat pojdite čez šiv, ki ste ga pravkar naredili, in iglo vstavite v četrto luknjo. 5. Od četrte luknje naprej povlecite iglo od spodaj navzgor skozi tretjo luknjo, nato pojdite k peti, nato od pete k četrti in tako naprej. <p>Francoski vozec</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. V iglo vstavite sukanec in naredite vozec. 2. Od dna k vrhu: potegnite iglo skozi luknjo in z lepilnim trakom pritrdite sukanec na zadnjo stran papirja. 3. Povlecite skozi luknjo in nato primite sukanec v bližini luknje. 4. Sukanec ovijte okoli vrha igle in ga nato povlecite skozi isto luknjo, ne prehitro; povlecite sukanec skozi, tako da nastane vozec.
<p>Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sukanca ne smemo vleči premočno, saj lahko drugače strgamo papir med luknjicami. - Če strgamo papir, nam pride prav papirnat trak: nalepimo ga na zadnjo stran in tako diskretno popravimo raztrgano mesto.

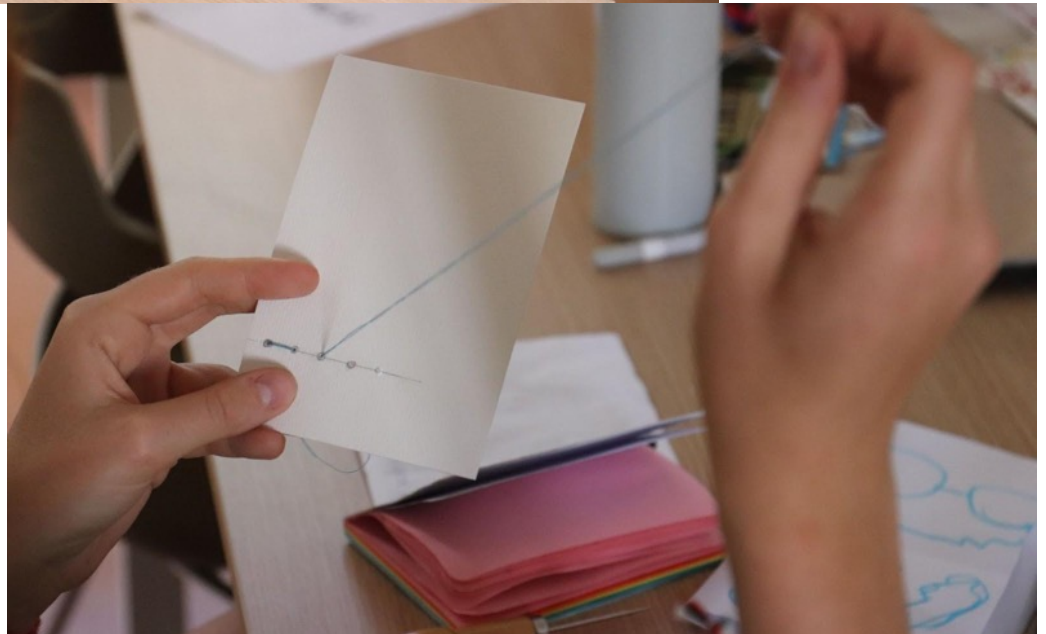
PERFORMATIVNI SCENARIJI

Cilj delavnice je ozavestiti scenarije in performative, na podlagi katerih vzpostavljamo spolne vloge. Spolne norme so močni družbeni scenariji, ki pomembno vplivajo na naše vsakdanje obnašanje. Zdi se, da z našimi telesi na podlagi določenih družbenih pravil pogosto reproduciramo spolne norme, kot bi ponotranjili pogled drugega. Teoretičarka Sara Ahmed je zapisala, da moč deluje kot način direkcionalnosti oz. usmerjanja: a ko se zavemo, kako je organiziran svet, postanejo tudi spolne norme otipljive.

Na delavnici bomo premišljevali o spolnih normah kot o neke vrste performativnih scenarijih, ki usmerjajo naša življenja. Ko tovrstne normativne scenarije uprizarjamo v vsakdanjem življenju, postanejo vidni v naših telesih, gestah, jeziku in čustvih. Scenarije lahko razumemo kot posledico družbenih

©MOH

©MOH

©MOH

konvencij, lahko pa si predstavljamo tudi, kako bi bilo, ko bi scenarije spremenili v nekaj novega, kar bi omajalo družbene norme in nakazalo drugačno vedenje. Scenariji niso fiksni, lahko jih spremenimo ali pa uprizorimo drugače. S prisposodobno scenarija bomo premišljevali o naših vsakdanjih vlogah in z njimi povezanih vedenjih. Na delavnici se boste seznanili s performansom in konceptualnim mišljenjem kot načinoma ustvarjanja umetnosti s širšim družbenim sporočilom. Odkrivali bomo ideje za performativna dejanja, ki jih lahko izvedemo v javnem prostoru. Te zamisli bomo zapisali v obliki performativnih scenarijev. Scenarije lahko natisnemo na posterje in jih postavimo v različne prostore ter uprizorimo.

Namen delavnice je razviti konceptualno mišljenje kot metodo ustvarjanja umetnosti, kjer naše glavno orodje niso materiali, temveč ideje. Dejavnosti na delavnici se osredotočajo na nabiranje izkušenj in spretnost vnašanja osebnih zgodb v ustvarjanje ter na sodelovanje in razvijanje kritičnega mišljenja, s katerim svoje misli in mnenja preoblikujemo v zamisli za konceptualna dela.

Seznam aktivnih sestavin:

- Telo: telo bo glavni element naših performativnih scenarijev. Domislili_e se bomo dejanj in performansov, skozi katera bomo premišljevali o ideji spolne performativnosti.
- Vedenje: o vedenju bomo premišljevali kot o umetniški obliki.
- Besedilo: eno naših glavnih orodij bodo besedila, zapisali bomo koncepte, ideje, scenarije.
- Osebne zgodbe: navdihovali se bomo pri spominih, ki bodo del naših performativnih scenarijev. Prostor: poskusili bomo najti alternativne prostore za prikazovanje umetniških del.

Mentorica delavnice: Maja Hodošček

Maja Hodošček (Celje, 1984) ustvarja video dela, inštalacije, vodi delavnice in kurira razstave. Njeno umetniško delovanje temelji na raziskovanju in eksperimentiranju, osredotoča pa se na ideje performansa, vedenja in načinov učenja. Hodošček raziskuje različne družbene skupine in njihova specifična okolja skozi jezik premičnih podob.

Sledijo dejavnosti, povezane z aktivnimi sestavinami medija performansa: telo, dejanje, kontekst. Cilj performativnih scenarijev je odkriti nove situacije in izkušnje, povezane s spolnimi vlogami.

1. Ime dejavnosti	<i>Igra vlog</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	- Kako aktivno poslušati. - Kako opazovati in biti pozoren na telesno govorico. - Naučiti se, da glavni element performansa ni material, temveč izkušnja.
Koliko časa traja dejavnost?	90 minut
Katere materiale potrebujem?	- Telo. - Stole za udeležence_ke. - Prostor, da lahko udeleženci_ke dovolj oddaljeno sedijo v parih.

<p>Kako poteka dejavnost?</p>	<p>Moč deluje skozi telo. Nadzoruje ga z opazovanjem in kategoriziranjem. Ko se izpostavimo, postanemo vidni in ranljivi in ker si želimo biti sprejeti, s svojim vedenjem sledimo pričakovanemu družbenemu scenariju. Skozi igro vlog bomo v telesu izkusili, kako je biti izpostavljen in opazovan brez kakršnega koli odziva. Vaja je zasnovana tako, da udeležence_ke potegne iz cone udobja, zato da bi pridobili_e nove izkušnje.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Skupino razdelite na pare. 2. Razložite pravila varnega prostora. Če posamezniki_ce ne želijo sodelovati v tej vaji, imajo do tega vso pravico. Pojasnite, da je namen te delavnice, da nas spravi iz cone udobja, zato da bi se nekaj naučili. 3. V parih si razdelite dve vlogi: eden_na opazuje, drugi_a pa je opazovan_a. Opazovanec_ka mora prosto govoriti 20 minut. Opazovalec_ka opazuje in posluša, ne da bi se odzval_a. Po 20 minutah zamenjajte vlogi. 4. Po zaključku dejavnosti se pogovorite. Udeležence_ke vprašajte: »Kakšna je bila vaša izkušnja? Koliko sebe ste delili z drugimi? Ali ste čutili neravnovesje v razmerju moči? Na katere načine ste bili opolnomočeni? Kako ste se počutili, ko ste bili opazovani, kaj ste premišljevali, ko so vas gledali? Ali lahko ta čustva povežete z določenimi življenjskimi situacijami?«
<p>Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo</p>	<p>Ta vaja je lahko za udeležence_ke precej neprijetna, zato je ključno, da pred samo vajo vzpostavimo sproščeno vzdušje in si vzamemo čas, da spoznamo člane_ice skupine in zgradimo občutek zaupanja. Pred vajo moderator_ka razloži, da je povsem v redu, če se počutimo neprijetno in negotovo, saj je to namen vaje. Seveda pa se lahko udeleženci_ke sami odločijo, če ne želijo sodelovati. Šteje in spoštuje se mnenje vsakega_e člana_ice skupine.</p>

©COW

2. Ime dejavnosti	<i>OSEBNA ZGODBA: rekontekstualizacija »resnične in domišljajske poti« skozi performans in scenarij</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<p>Naučili_e se boste, da lahko osebne izkušnje in spomini postanejo sestavni del umetniškega dela; razvili_e boste veščine samoizražanja, komunikacije in kritičnega mišljenja. Spoznali_e boste, kako lahko s spreminjanjem določenih elementov v zgodbi spremenimo tudi sam pomen in kako lahko zaradi te spremembe na novo razumemo celoten kontekst zgodbe. Naučili_e se boste, da glavni element performansa ni material, temveč izkušnja.</p>

Koliko časa traja dejavnost?	2 uri
Katere materiale potrebujem?	papir in svinčnik
Kako poteka dejavnost?	<p>Podajte spodnja navodila:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapišite spomin na osebno izkušnjo, povezano s spolom in uprizarjanjem spola. Se spomnite, kdaj ste prvič občutili_e, da ste »zapisani« v določeno spolno vlogo? Kdaj ste se zavedeli, da uprizarjate določene spolne stereotipe in da drugi od vas pričakujejo določeno vlogo? V kateri situaciji je to bilo in kje se je odvijala? Kakšna vedenja in igre vlog so vpisani v vašo zgodbo? Zapišite svoj spomin na največ eno stran papirja (lahko uporabite zgodbe iz dejavnosti »resnična pot«). 2. Predstavljajte si, s katerim dodatnim, domišljjskim elementom bi lahko spremenili scenarij svoje osebne izkušnje? Znova napišite zgodbo in v zgodbi spremenite svoje vedenje, tako da se zgodba odvije, kot bi si želeli vi. V svoji zgodbi preobrnite družbene vloge ali pa jih obogatite z dodatnim pomenom. Kako razumete performativnost spolnih vlog, zdaj, ko ste napisali nov scenarij za svoj spomin? Zapišite svoj spomin na največ eno stran papirja (lahko uporabite zgodbe iz dejavnosti »domišljjska pot«). 3. Znova napisane zgodbe delimo z drugimi v skupini. Ali so med našimi zgodbami podobnosti? Glavni namen te vaje je pokazati pomen konteksta. Kako se je spremenil kontekst zgodbe, ko ste spremenili elemente svoje zgodbe? Kaj se je zgodilo s pomenom zgodbe, kako se je spremenil?

3. Ime dejavnosti	<i>PERFORMATIVNI SCENARIJI</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<p>Dejavnost bo udeležence_ke seznanila z umetniškim medijem performansa in jih poučila, da so sestavni del performansa vsakdanje življenjske situacije in izkušnje, predmeti, javni prostori ipd. Razvili_e bodo sledeče veščine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konceptualno mišljenje; - kritično mišljenje; - ustvarjanje s skupinskim delom.
Koliko časa traja dejavnost?	4 ure
Katere materiale potrebujem?	papir in pisalo
Kako poteka dejavnost?	<p>Skupino razdelite na trojice. Podajte spodnja navodila:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Skupaj s partnerji_kami napišite navodila za performativno dejanje. Performans ne uporablja tradicionalnih medijev, kot sta slikarstvo in kiparstvo. Deluje s koncepti, telesi in običajnimi predmeti in se odvija v vsakdanjih okoljih. Glavna sestavina vašega performansa je dejanje, aktivnost, ki jo lahko uprizorimo. 2. Preden napišete scenarij za dejavnost, pomislite na vsakdanje življenjske situacije. Te vsebujejo: telesa, vedenje in prostor, ki skupaj tvorijo kontekst in pomen. Odgovorite na naslednja vprašanja: V katerih situacijah se počutite omejeni s spolnimi vlogami? Kako vas omejujejo, s katerimi gestami in dejanji? Kako bi subvertirali vašo situacijo? Izberite situacijo, s katero si želi delati cela skupina. Situacija mora biti povezana z vašim izkušnjami iz resničnega življenja. Opišite situacijo. Odkrijte vloge v vaši situaciji in vedenje, ki ga sprožajo. 3. Predstavlajte si, kako to situacijo spremeniti v nov scenarij, v performativno dejanje. Ključ je minimalizem. Svojo situacijo oklestite na eno samo glavno dejanje, ki subvertira normativno vedenje. Pri pisanju izpustite vse nepotrebne informacije. Katero je glavno dejanje vašega performansa in kaj delate med performansom? Kje se odvija performans? Ali so v vašem performansu tudi predmeti? Kako uporabite predmete? 4. V skupini zapišite jasna navodila za performativno dejanje. Kaj počnete, kje in katere predmete uporabljate? Napišite, kje se odvija performans in kako dolg je. Uporabljajte kratke, objektivne stavke in pišite v prvi osebi. Zapišite navodila na eno stran papirja, največ 10 stavkov za eno dejanje.

**Nasveti za moderatorje_ke
oziroma za nadaljnje delo**

Pomaga, če udeležencem_kam predstavimo prakse performansa in še posebej, kako so umetniki performansa oblikovali navodila za svoje delo. Poudarite, da udeleženci_ke ne bodo pisali zgodb, temveč kratka navodila: besedila naj bo čim manj. Udeležencem_kam pomagamo tako, da pisanje scenarija za performans primerjamo s pisanjem kuharskih receptov. Predlagam, da si ogledate knjigi Grapefruit umetnice Yoko Ono in Artist Body Marine Abramovič.

4. Ime dejavnosti	<i>PERFORMATIVNI SCENARIJI V JAVNEM PROSTORU</i>
Katere veščine bom razvil med dejavnostjo?	Udeleženci_ke se bodo naučili_e, da je pomembno, kako prikažemo umetniška dela. Drugače je, če dela predstavimo v tradicionalnih prostorih umetnosti ali pa v prostorih, ki niso namenjeni prikazovanju umetniških del. Prikazovanje del zunaj razstavnih prostorov spremeni kontekst dela in ga navda z dodatnim pomenom.
Koliko časa traja dejavnost?	3 ure
Katere materiale potrebujem?	- natisnjeno besedilo - lepilo - kamero - performerje
Kako poteka dejavnost?	<p>Podobno kot naša telesa je tudi javni prostor vnaprej zapisan in strukturiran po določenih pravilih. Prostori so namenjeni določenim dejavnostim. Razstavni prostor je prostor za razstavljanje umetnin, univerzitetna učilnica je kraj, kjer pridobivamo znanje ipd. Pomislite o pravilih prostora, v katerem se nahajate. Kakšne razmerja in prepričanja udejanjamo v določenem prostoru?</p> <p>Namen te vaje je premisliti načine, na katere umetnina postane del naših vsakdanjih življenj. Scenariji lahko zaživijo tudi onkraj pisne oblike: uprizorimo jih lahko v javnem prostoru, v prostorih, ki niso namenjeni razstavljanju, kot so stranišča, garderobe in parkirišča, lahko obesimo posterje itd. Premislite, kako lahko vaše besedilo postane performativno in kako bi se ga dalo predstaviti tudi zunaj razstavnih prostorov.</p> <p>1. Oglejte si zapisan performativni scenarij. Premislite, kako spremeniti to besedilo v nekaj vizualnega in performativnega. Kakšen naj bo natisnjen tekst? Pomembna je tudi velikost posterja: želite majhen ali velik poster? Na čem si želite natisniti besedilo in kako ga boste distribuirali?</p> <p>2. Natisnili_e boste performativni scenarij. Koliko izvodov potrebujete? Bi želeli samo en poster ali množico posterjev?</p> <p>3. Premislite, kako bi pisni scenarij umestili v javni prostor univerze ali pred univerzo. Katere alternativne prostore lahko uporabite? Drugače je, če poster obesite v veliko univerzitetno učilnico ali pa na hodnik, v šolsko kafeterijo ali na stranišče. Kakšna je ideja za vašim besedilom? Kako lahko ta koncept povežete z določenim prostorom?</p>

Kako poteka dejavnost?	4. Če želite uprizoriti zapisano besedilo, pred uprizoritvijo premislite, kaj boste potrebovali. Ali poteka v javnem prostoru? Boste nastopali sami ali boste prosili koga drugega? Boste performans dokumentirali in kako?
Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo	Dobro bi bilo, ko bi se na kratko pogovorili ob zaključku vsake izmed zgoraj naštetih dejavnosti. Namen pogovorov ni povedati udeležencem_kam, da je nekaj dobro ali slabo (če gre za izbiro, v umetnosti ni napak), temveč ozavestiti ustvarjalne možnosti, ki jih ponuja določena umetniška praksa.

©COW

Izmenjava vlog

PERFORMANCE

Pridem k babici.

Izročim ji prenosnik in zapiske iz predavanj.

Babica mi poda navodila za oskrbo živali in vrta.

Babica se s prevozi odpravi v Ljubljano, kjer prestopi na trolo in se odpravi do fakultete. Tam posluša predavanja o družbenih spolnih vlogah.

Oblečem babičina oblačila. Nahranim živali in nabere zelenjavo iz vrta. Z njo skuham kosilo za dedka in vnuka. Po kosilu pomijem in pospravim.

Trajanje: 8 ur.

©COW

COLLAGE

Pri kolažu ali fotomontaži gre za sestavljanje podob. Kolaž pa je tudi več kot to: v vsaki podobi se skriva implicitna ideja. Sestaviti več podob torej pomeni odpreti domišljijo in spraviti več konceptov v resonanco, še posebno pri upodobitvah spola. Gre za prakso, ki jo želimo predstaviti, ker je poceni in zlahka tehnično dostopna.

Kolaž nam omogoča, da preoblikujemo in se igramo z upodobitvami spola: ne glede na to, ali so naše podobe iz revij, priljubljenih družbenih omrežij ali pa gre za znane umetnine, večina teh podob uteleša družbene norme, ki narekujejo, kako smo videti, kaj naj oblečemo in kako naj ravnamo, če smo ženska ali moški. Kolaž je edinstvena priložnost, da si te upodobitve znova prisvojimo in se z njimi igramo, jih preoblikujemo, naredimo humorne ter osvobodimo naše asociacije in ustvarimo premik. Skozi preizpraševanje in včasih tudi diverzijo spolnih reprezentacij gradimo lastno vizualno domišljijo.

Prav tako pa je kolaž tudi odlično orodje za izražanje vseh delov naše osebnosti. Vsaka oseba izhaja iz lastnih podob, povezanih z izobrazbo, izkušnjami in podobno, ki jih najbolj nagovarjajo in ki se nanašajo na njihovo izvorno kulturo ali družbo, v kateri živijo. Slike pa so tudi vektor za dialog z drugimi.

©Elan Interculturel

©Elan Interculturel

Mentorice:

Delavnice v Parizu je vodil tim treh mladih moderatork: Morgane Boidin, Eloise Dubrana in Elianor Oudjedi.

Eloise Dubrana je po izobrazbi grafična oblikovalka. Med študijem na Beaux Arts se je začela zanimati za participativne umetnosti, grajenje horizontalnih prostorov in umetniško posredovanje. Obenem so jo globoko zanimale teme spola in seksualnosti. V želji po bolj inkluzivnem pristopu in spoznavanju medkulture je začela sodelovati z élan interculturel, kjer trenutno deluje kot projektni vodja. Zadolžena je za koordinacijo evropskih in mednarodnih mladinskih projektov in razvijanje metodologij, povezanih s kulturno raznolikostjo, spolom in razmerji moči.

Morgane Boidin je študirala zgodovino in antropologijo umetnosti; elanovem timu se je pridružila pri projektih za opolnomočenje migrantk (učenje družbenih veščin, iskanje zaposlitve, podjetništvo, opismenjevanje in spol) in mladinskih projektih na temo spola. Izkušena je v medkulturnih skupnostnih umetniških projektih, na katerih pogloblja svoj interes za umetniško posredovanje (ples, vizualne umetnosti).

Elianor Oudjedi je multimedijaska umetnica, ki v svojih delih raziskuje vprašanja spola in medkulturnosti. Študirala je na Glasgow School of Art, kjer je razvijala prakso, ki združuje participativne delavnice in ustvarjanje filma. Nedavno je režirala kratki film Kabylifornie, ki premišljuje o vprašanju mešane dediščine v Franciji. Trenutno dela pri élan interculturel kot projektni vodja, kjer se ukvarja s projekti na presečišču spola, medkulturnosti in umetniškega posredovanja.

10 ključnih korakov za izdelavo kolaža:

1. Izberite podobe, ki vas nagovorijo (glej Dejavnost 1).
2. Natančno izrežite robove (glej Dejavnost 2).
3. Sprememba ozadja da podobi nov pomen (glej Dejavnosti 4 in 5).
4. Dodajte predmete, ki ne sodijo tja (glej Dejavnosti 2, 4 in 5).
5. Med predmeti in osebami ustvarite neobičajne povezave (glej Dejavnosti 2, 4 in 5).
6. Zamenjajte telesne dele (glej Dejavnosti 2, 4 in 5).
7. Uporabite razmerje med polnostjo in praznino (glej Dejavnosti 4 in 5).
8. Igrajte se s proporci (glej Dejavnosti 3, 4 in 5).
9. Ustvarite kontraste s položajem podob (glej Dejavnosti 3, 4 in 5).
10. Z besedami spremenite pomen vaših podob (glej Dejavnosti 4 in 5).

Ne pozabite: pri kolažu gre za spreminjanje pomena in igranje z normami in upodobitvami z uporabo nepričakovanih asociacij!

1. Ime dejavnosti	<i>Zbiranje podob</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	- Spoznal_a se bom s prakso kolaža. - Razvil_a bom kreativnost in senzibilnost za natisnjene podobe. - Razvil_a bom zmožnost analize podob.
Koliko časa traja dejavnost?	15-20 minut
Katere materiale potrebujem?	- Revije, posterje, razglednice, podobe z interneta itd. Če se le da, uporabite različne medije z natisnjenimi podobami (npr. trde razglednice, tanek papir iz revij, malo težji recikliran papir za posterje, gladke naslovnice revij). Lahko prinesete tudi različne predmete s podobami, na primer, knjigo, cd, nalepko itd.
Kako poteka dejavnost?	1. Podobe pregledno razstavite na veliki mizi. 2. Udeležence_ke pozovite, da postanejo »zbiralci podob« in si hitro izberejo podobo, ki jih je pritegnila. 3. Udeležence_ke prosimo, da skupini predstavijo izbrano podobo z objektivnim opisom, temelječim na dejstvih. 4. Po uvodu postavite vprašanja, na primer: Na kakšnem papirju je podoba? Je papir težek ali tanek? Kako velik je papir? Kakšne texture najdemo na sliki? Katere barve so na sliki? Katere oblike so na podobi? Kako velika je? Kakšen je njen namen? Skupaj analizirajte odgovore. Nato ponovite proces v trojicah.

<p>Kako poteka dejavnost?</p>	<p>5. Ob koncu razložite, da so ključni elementi kolaža izbira papirja, njegova tekstura in občutek, ko se ga dotaknemo. Udeležence_ke prosimo, naj bodo pozorni na razlike med težkim in lažjim papirjem. Kako se razlikujejo drugačno veliki papirji? Počasi uvajajte idejo kompozicije in jo povežite z velikostjo, oblikami in barvami na podobi ter njihovimi razmerji.</p> <p>6. Če ste prinesli različne predmete, lahko poveste, da so podobe vsepovsod in jih uporabljamo v različne namene. Kolaž je umetniška tehnika, ki izhaja iz spreminjanja pomenov in namenov, povezanih s podobami.</p>
<p>Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo</p>	<p>Če lahko, udeležence_ke že kak teden pred vajo prosite, da izberejo podobe iz vsakdanjega življenja in jih prinesejo na delavnico, kjer jih lahko potem analizirajo. V tem primeru vsak udeleženecek_k predstavi svojo podobo.</p>

©Elan Interculturel

2. Ime dejavnosti	<i>Jezik fotografije in tehnika kolaža</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Spoznal_a se bom s prakso kolaža. - Razvil_a bom kreativnost in senzibilnost za natisnjene podobe. - Zavedel_a se bom različnih možnih interpretacij kolaža. - Naučil_a se bom govoriti o svojih izkušnjah, čustvih in občutkih, še posebej, če sem imel_a prej s tem težave. - Zavedel_a se bom različnih možnih interpretacij umetniških del.
Koliko časa traja dejavnost?	1 uro
Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - Kolaže, po možnosti umetniške (mora jih biti vsaj toliko, kot je udeležencev_k). - Lepilne blazinice Blu Tack ali selotejp za razstavo kolažev na mizi ali na tleh. - Podobe za ozadje. - Izrezane podobe, ki jih lahko vključimo na ozadje (povečane podobe, predmete, ljudi, stopala, noge, glave itd.). - Veliko mizo, kjer izrezke postavimo na ogled.
Kako poteka dejavnost?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izberite različne kolaže na temo spola, vključno z deli umetnikov_ic in aktivistov_k (glejte spodaj za predloge). Izberite kolaže z različnimi pristopi k tehniki. Premislite, ali boste vključili tako ročno narejene kot tudi digitalne kolaže (lahko natisnete internetne meme) in različne estetike (minimalistične ali kičaste). 2. Udeležence_ke pozovite, naj se sprehodijo po sobi in med razstavljenimi kolaži izberejo podobo, ki jim je všeč (zaradi pomena, izgleda ali katere koli druge lastnosti). 3. Razdelite se v skupine po štiri in prosite, da vsak v četvorki v pol minute pokaže svojo podobo in razloži, zakaj jo je izbral_a. To ni diskusija, le izmenjava podob. 4. V istih skupinah posvetite 10 minut skupni analizi različnih tehnik kolaža v izbranih podobah: katere podobe so uporabljene? Kako so sestavljene? Kaj na podobi najbolj preseneča? Katere tehnike bi lahko uporabili? 5. Udeležence_ke povabite nazaj v veliko skupino in na podlagi podob, ki so jih videli_e, skupaj ugotovite, kaj so osnove kolaža. Zapišite jih na tablo (glejte Seznam aktivnih sestavin kolaža na začetku te dejavnosti).

Kako poteka dejavnost?	<p>6. Udeležence_ke usmerite k mizi z izrezanimi podoba in jih prosite, naj sestavijo kolaž, ki vsebuje ozadje, predmet in kontrast (ta je lahko posledica velikosti, barve ali pomenov). Časa je 15 minut. Namen tega dela je na hitro ustvariti izdelek in se ne obremenjevati s končnim rezultatom.</p> <p>7. Vse stvaritve predstavite na steni in ugotovite značilnosti vsakega izdelka.</p>
-------------------------------	---

Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo	<p>Bodite pozorni na to, da izberete kolaže s pluralnimi in kompleksnimi upodobitvami ljudi. Zagotovite, da je čas za pogovor pravično porazdeljen: uporabite peščeno uro ali pa nastavite časovnik na dve do tri minute za vsak krog pogovora. Če imajo določeni_e udeleženci_ke težave z ustvarjanjem kolaža, jih spodbudite, naj se osredotočijo na kontrast. Spoštujte vse veščine, ki jih je posameznik_ka uporabil_a pri izdelavi svojega kolaža.</p>
--	---

3. Ime dejavnosti	<i>Kompozicija in kolaž</i>
--------------------------	-----------------------------

Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Zavest o kompoziciji podob. - Osnovne veščine sestavljanja podob. - Razvijati umetniško delo v skupini. - Ustvariti igrivo vzdušje, ki spodbuja ustvarjalnost.
---	---

Koliko časa traja dejavnost?	1 uro
-------------------------------------	-------

Katere materiale potrebujem?	<ul style="list-style-type: none"> - izbrane natisnjene podobe, ki ponazarjajo principe kompozicije - paus papir - debela pisala - papirčke, na katerih so zapisane osnove kompozicije (po enega za vsakega_o udeleženca_ko) - papirčke, na katerih so zapisani deli teles (po enega za vsakega_o udeleženca_ko) - papirčke, na katerih so zapisane številke (po enega za vsakega_o udeleženca_ko; zabavno je, če gre za visoka števila) - tri posode za papirčke vsake kategorije - kamere na pametnih telefonih - projektor
-------------------------------------	--

<p>Kako poteka dejavnost?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prikažite natisnjene podobe, ki ponazarjajo raznolike strategije kompozicije. 2. Predstavite izbrane principe kompozicije (pravilo tretjin, minimalizem, ponavljanje (vzorci), dinamična diagonala, perspektiva in smeri, poravnava, simetrija itd.). Če želite, jih narišite na flipchart blok papirja. 3. Udeležence_ke prosite, naj izberejo podobo in s pomočjo paus papirja orišejo osnove kompozicije, prisotne na njihovi podobi (ena sama podoba lahko vsebuje več principov kompozicije). Sprehodite se po sobi in preverite, da so vas razumeli_e. 4. Spet v skupini prosite vsakega udeleženca_ko, da iz vsake od treh posod izbere (prepognjen) kos papirja. 5. V skupinah s tremi do štirimi člani_cami prosite udeležence_ke, naj ustvarijo podobo v skladu s tremi elementi, ki so jih izbrali (stil kompozicije, telesni del, število), na primer Ponavljanje + Oko + 3. Spodbudite jih, naj si med seboj pomagajo pri ustvarjanju podob. Pomagajte jim in jim povejte, da so direktor_ica fotografije, zadolženi_e za to, da njihov tim ustvari svojo podobo. Preverite, da ima vsaka skupina na razpolago vsaj eno kamero na telefonu. Dajte jim 20 minut (5 minut na udeleženca_ko). Medtem ko delajo vajo, pripravite projektor. 6. Vse podobe zberite na svojem računalniku. Povabite udeležence_ke nazaj v veliko skupino. Projektirajte podobe in jih skupaj analizirajte.
<p>Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo</p>	<p>S to dejavnostjo udeleženci_ke spoznajo principe kompozicije. Gre za nujen korak na poti k temu, da iz zbranih podob ustvarijo kolaž. V skupini vzpostavite sproščeno in prijateljsko vzdušje, v katerem bodo udeleženci_ke premagali svojo sramežljivost pri ustvarjanju in predstavljanju svojega dela.</p>

4. Ime dejavnosti	<i>Osnovni koraki kolaža</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Seznanil_a se bom s tehniko kolaža. - Dobil_a bom nasvete, kako z lahkoto ustvariti kolaž. - Povezal_a bom ideje spola, kolaža in besedila. - Ustvaril_a bom igrivo vzdušje, ki spodbuja ustvarjalnost.
Koliko časa traja dejavnost?	45 minut
Katere materiale potrebujem?	<p>Pred začetkom delavnice pripravite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ozadja - list A4 (debelejšega) papirja - barvni papir - izrezane podobe za ozadje (povečane podobe, predmete, ljudi, stopala, noge, glave itd.) - stike lepila (naj jih bo dovolj za vse udeležence_ke) - škarje - veliko mizo za ogled izrezkov - natisnjene slogane ali abecedo (če ste brez tiskalnika in računalnika) - računalnik (če se le da) t- iskalnik (če se le da)
Kako poteka dejavnost?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na kratko spregovorite o spolu in povezani problematiki. Na flip-chart blok papirja zapišite sorodne teme. Skupino lahko prosite, naj doda svoje ideje. (V tem primeru morate v svojem urniku za dejavnost predvideti več časa.) 2. Na kratko predstavite tehniko kolaža. Glede na to, da temelji na spreminjanju pomenov podob in njihovem skladanju v nove je zelo primerna za uporabo satire ali za predstavljanje svojega pogleda. 3. Svetujte, kako hitro ustvariti vizualno zanimive kolaže ali izrezke pred vami sestaviti tako, da vizualno ponazarjajo različne možnosti, ki so vam na voljo (glej zgoraj za 10 osnov kolaža). Udeleženci_ke vam lahko pomagajo pri sestavljanju oblik oziroma zlaganju izrezkov. 4. Vzemite natisnjena besedila/slogane/fraze in jih povežite s podobami, ki ste jih ustvarili na mizi. Povežite isto besedilo z različnimi podobami, eno za drugo, in prosite udeležence_ke, naj opišejo učinke ali vtis, ki ga vzbujajo različne asociacije (na primer, pomen stavka, Kakšen lep dan, se spremeni, če ga povežemo s sliko sončnega dneva ali s sliko deževnega dneva). 5. Udeležence_ke povabite, naj eksperimentirajo z različnimi izrezki in sestavijo svoj kolaž. 15-20 minut

**Nasveti za moderatorje_ke
oziroma za nadaljnje delo**

Bolj ko je zanimiva vaša zbirka (različne oblike in barvite upodobitve), bolj bodo udeleženci_ke uživali v igri in se zabavali.

5. Ime dejavnosti	<i>Odnos med besedo in podobo</i>
Katere veščine bom razvil_a med dejavnostjo?	<ul style="list-style-type: none"> - Seznanil_a se bom s tehniko kolaža. - Dobil_a bom nasvete, kako z lahkoto ustvariti kolaž. - Povezal_a bom ideje spola, kolaža in besedila. - Ustvaril_a bom igrivo vzdušje, ki spodbuja ustvarjalnost.
Koliko časa traja dejavnost?	45 minut
Katere materiale potrebujem?	<p>Pred začetkom delavnice pripravite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ozadja - list A4 (debelejšega) papirja - barvni papir - izrezane podobe za ozadje (povečane podobe, predmete, ljudi, stopala, noge, glave itd.) - stike lepila (naj jih bo dovolj za vse udeležence_ke) - škarje - veliko mizo za ogled izrezkov - natisnjene slogane ali abecedo (če ste brez tiskalnika in računalnika) - računalnik (če se le da) - tiskalnik (če se le da)
Kako poteka dejavnost?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udeležence_ke prosimo, naj dobro premislijo in izberejo besedo/idejo/koncept, povezan s temo spola. Lahko jih zapišete na flip-chart blok papirja. 2. Prosite udeležence_ke, naj ustvarijo kolaž, ki ga je navdihnili njihova izbrana beseda ali tema. Spomnite jih na odnos med besedilom in podobami in jih spodbudite, naj svojim podobam priključijo tekst. Dajte jim 30 minut časa. Če imajo težave z ustvarjanjem, gresite lahko še enkrat skozi ključne korake tehnike kolaža in poudarite, da je pomembno predvsem to, da kolaž nekaj pomeni njim samim. 3. Če imate na voljo tiskalnik, lahko na računalnik napišete stavke po izbiri udeležencev_k in jih natisnete. Preverite, v katerem fontu bi želeli črke in kako velike in krepke, tako da ustrezajo njihovim željam. 4. Ob koncu kolaže razobesite na steni.

Nasveti za moderatorje_ke oziroma za nadaljnje delo

Če so udeleženci_ke zablokirani zaradi teme spola, jim zagotovite, da je povsem običajno, če v umetniškem procesu obtičimo, in da lahko preprosto izberejo izrezane podobe, ki so jim všeč ter se z njimi igrajo na osnovi asociacij. Nekateri umetniki_ce idejo prepoznajo šele ob zaključku ustvarjanja.

Če udeleženci_ke obtičijo zaradi navodila, naj v svoj kolaž vključijo tekst, jim predlagamo, da najdejo stavek/besedo/izraz, ki bo izkrivil ali spremenil pomen njihove besede.

6. NASVETI ZA MODERIRANJE

Predlagana metoda je najbolj učinkovita, če imamo tim, ki združuje večšine skupinskega moderiranja in umetniško ekspertizo. Za učinkovit in uspešen potek je pomembno, da so med tednom delavnice jasno razmejene dolžnosti in odgovornosti moderatorjev_k in umetnikov_c.

Vloga umetnika_ce

Umetnik_ca je zadolžen_a za to, da z udeleženci_kami podeli svoje umetniško znanje in umetniške večšine. Umetnik_ca je na delavnici soizvajalec_ka: posreduje, mentorira in deluje kot katalizator.

Tu je nekaj nasvetov, ki bodo umetniku_ici olajšali izvajanje delavnice:

PRIPRAVITE MATERIALE	<ul style="list-style-type: none">- Uskladite se z moderatorji_kami glede materialov, potrebnih za delavnico.- Razložite tehnike uporabljenih umetniških pristopov in potrebne materiale.
PREDSTAVITE SPLOŠNE INFORMACIJE O IZBRANI UMETNŠKI TEHNIKI	<ul style="list-style-type: none">- Pripravite dejavnosti, s katerimi boste predali_e »aktivne sestavine« različnih umetniških oblik.- Udeležencem_kam predstavite kontekst in potrebne informacije.- Pokažite konkretne primere umetnikov_c in umetniških del.
OPAŽUJTE	<ul style="list-style-type: none">- Pozorno opazujte umetniški proces vseh udeležencev_k in po potrebi pomagajte.
NADZORUJTE IN VODITE UMETNIŠKI IZRAZ	<ul style="list-style-type: none">- Če se med procesom porajajo vprašanja ali dvomi, nudite strokovno podporo, najprej v skupini, lahko pa tudi individualno.- Postavite stimulative izzive.- Delujte kot katalizator.

Vloga moderatorja_ke

V pričujočem kontekstu je vloga moderatorja_ke zgraditi varno in kreativno učno okolje in nadzorovati napredek. Specifičen kontekst naše delavnice zahteva, da se moderator_ka zaveda in upošteva spolno raznolikost v skupini ter vpelje temo spola in razmerij moči, zato da lahko udeleženci_ke izhajajo iz skupnih osnov. Tu je nekaj nasvetov, ki bodo moderatorju_ki olajšali izvajanje delavnice:

VAREN PROSTOR	<ul style="list-style-type: none"> - Ustvarite varen, prijeten in udoben prostor, ki bo udeležence_kam omogočil, da se osredotočijo na delavnico. To spodbuja sodelovanje in ustvarja ozračje solidarnosti in medsebojnega zaupanja.
KOORDINIRAJTE	<ul style="list-style-type: none"> - Strukturirajte vsebine, metode in čas. - Bodite pozorni na časovni okvir in ritem. - Določite naloge, sledite odločitvam, izpolnjujte načrte. - Podajte povratne informacije in delite umetniška dela in rezultate. - Konkretizirajte akcijske načrte.
USTVARITE TIM	<ul style="list-style-type: none"> - Pripravite in vodite dejavnosti za izgradnjo tima skozi neformalne učne vaje. - Ob koncu vsakega dneva imejte evalvacijski sestanek.
VKLJUČITE, POVEŽITE IN SE POGAJAJTE	<ul style="list-style-type: none"> - Spodbujajte aktivno sodelovanje. - Aktivno poslušajte. - Da bi v skupini spodbudili enakopravno sodelovanje, spodbujajte različna gledišča, povratne informacije in prispevke. - Spodbujajte interakcije in pogovore med udeleženci_kami. - Konstruktivno razrešujte spore. - Olajšajte odnos med umetnikom_co in udeleženci_kami.
MOTIVIRAJTE IN ENERGIZIRAJTE	<ul style="list-style-type: none"> - Gradite mostove med teoretskim vedenjem in praktičnimi dejanji. - Pripravite dejavnosti, ki bodo dvignile energijo skupine. - Krepite predanost, vrednote in vrednotenje. - Gradite kolektivne procese in vadbene skupine. - Spodbujajte kreativnost.

7. OPAZOVALNE LESTVICE ZA OCENO DELA

Če vodite petdnevno delavnico, preverite, kako se na njej počutijo udeleženci_ke in do katere mere sledijo dejavnostim in metodam, ki ste jih predstavili_e. Poleg kratkih srečanj za izmenjavo povratnih informacij ob koncu dneva predlagamo, da zbirate povratne informacije tudi na podlagi opazovanja.

Spodaj prikazane opazovalne lestvice vam bodo pomagale, da se osredotočite na pet izbranih plati: vzdušje na delavnici, odnos z moderatorjem_ko, usvajanje novih tehnik, odnos do končanega dela in potencial za naslavljanje razmerij moči in odnosov med spoli. Lestvice lahko uporabite za spremljanje posamičnih modulov ali pa vsak dan posebej. Glavni_a moderator_ka (ki predlaga dejavnosti) ima

najverjetneje polne roke_a z moderiranjem in nudenjem podpore, tako da je najbolje, da je za opazovalno lestvico odgovoren somoderator_ka. Moderatorski tim se lahko o opažanjih (in ustnih povratnih informacijah) pogovori ob koncu dneva in po potrebi prilagodi program.

Ocenite izjave z lestvico od 1 do 5. 1=Nikakor se ne strinjam. 2=Ne strinjam se. 3=Niti se ne strinjam niti se strinjam. 4=Strinjam se. 5=Popolnoma se strinjam.

indikator	Likertova lestvica				
Vzdušje na delavnici in odnosi v skupini	1	2	3	4	5
1. V skupini je prijetno.					
2. Med udeleženci_kami se vzpostavljajo nove vezi.					
3. Ljudje se počutijo dovolj varno, da se lahko zaupajo.					
4. Ob pozivu so udeleženci_ke zmožni sodelovati v majhnih skupinah.					
5. Udeleženci_ke si pomagajo / se medsebojno podpirajo.					
6. Udeleženi_ke cenijo in prepoznajo vrednost skupnega dela.					

indikator	Likertova lestvica				
Odnos z moderatorjem_ko	1	2	3	4	5
1. Gre za pozitiven odnos, ki temelji na zaupanju.					
2. Udeleženci_ke prosto postavljajo vprašanja moderatorju_ki.					
3. Moderator_ka je posvetil_a čas vsem udeležencem_kam.					
4. Moderator_ka se v skupini počuti prijetno.					

indikator	Likertova lestvica				
Usvajanje novih tehnik	1	2	3	4	5
1. Udeleženci_ke znajo aplicirati novo tehniko/nove tehnike.					
2. Udeleženci_ke lahko samostojno uporabljajo novo tehniko/nove tehnike.					
3. Udeleženci_ke lahko znotraj zastavljenega časa z novo tehniko/novimi tehnikami ustvarijo umetniško delo.					
4. Udeleženci_ke so navdušeni nad novo tehniko/novimi tehnikami.					

indikator	Likertova lestvica				
Odnos do končanega dela	1	2	3	4	5
1. Udeleženci_ke ocenjujejo, da je njihovo delo gotovo in ga ne želijo več spreminjati.					
2. Udeleženci_ke z veseljem pokažejo in delijo svoj delo.					

indikator	Likertova lestvica				
Potencial za naslavljanje razmerij moči in odnosov med spoli	1	2	3	4	5
1. Delo spodbuja razmislek o spolu.					
2. Delo spodbuja pogovor o razmerjih moči.					
3. Delo spodbuja skupinski razmislek.					
4. Delo spodbuja enakost spolov in raznolikost.					

POWER

Exploring Gender and
Power through/in Art